ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗΝ
ΠΡΟΝΟΙΑ
ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΜΕΛΕΤΙΟΥ

ΕΤΟΣ Θ'. ΤΟΜΟΣ Ι'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 13 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1919. ΑΡΙΘ. 230

ΟΙ ΘΕΟΛΟΓΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΙ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ἐξ ἀφορμῆς δύο ἐπιστολῶν καθηγητῶν τῶν ἱερῶν μαθημάτων, ἀνωνύμως δημοσιευθεισῶν ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένου ἠθικο-θρησκευτικοῦ περιοδικοῦ «οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι», ἀναγκαζόμεθα καὶ αὖθις νὰ στρέψωμεν τὸν λόγον πρὸς τὴν Ἐκπαίδευσιν.

Ἐπειδὴ ἐν τῇ ἑτέρᾳ τῶν δύο τούτων ἐπιστολῶν ἐγένετο μεταξὺ ἄλλων μνεία καὶ περὶ Β. Δ., περιορίζοντος τὸν χρόνον τῆς διδασκαλίας τῶν ἱερῶν μαθημάτων, καθῆκον ἡμῶν ἐθεωρήσαμεν νὰ ἐξακριβώσωμεν ὅπου δεῖ ἀμέσως τὸ πρᾶγμα δι' ἡμετέρου συντάκτου, ἐμάθομεν δ' εὐτυχῶς ὅτι δὲν πρόκειται περὶ νέου καθορισμοῦ ὡρῶν διδασκαλίας, ἀλλὰ περὶ μέτρου προσωρινοῦ καὶ δὴ ἐν ἐκείνοις μόνοις τοῖς σχολείοις, ὅπου ἡ ἀνάγκη τὸ ἐπιβάλλει. Τὸ μέτρον δὲ τοῦτο ἐλήφθη ὄχι μόνον διὰ τὸ μάθημα τῶν ἱερῶν, ἀλλὰ καὶ δι' ὅλα τὰ ἄλλα μαθήματα εἴτε διότι ἐπιβάλλει τοῦτο ἡ ἔλλειψις πλήρους προσωπικοῦ, εἴτε διότι, ἕνεκα ὑψηλοτέρων τῆς Πατρίδος ἀναγκῶν, καὶ δὴ τῶν ἐπιτάξεων, συμβαίνει, ὥστε δύο σχολεῖα νὰ ἐργάζωνται ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ οἰκή-

ματι, τὸ μὲν κατὰ τὸ πρὸ μεσημβρίας, τὸ δὲ κατὰ τὸ μετὰ μεσημβρίαν διάστημα, ὅτε ἡ περικοπὴ τῶν ὡρῶν εἶναι αὐτονόητος.

Οὐχ ἧττον ὅμως, παρ' ὅλον τὸ ἀνώνυμον τῶν ἐπιστολογράφων καθηγητῶν, δὲν νομίζομεν ὅτι θὰ ἦτο ἔξω τοῦ ἡμετέρου σκοποῦ νὰ θίξωμεν σημεῖά τινα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκπαιδεύσεως, καὶ δὴ ἐν σχέσει πρὸς τὸν κλάδον τῶν Θεολόγων λειτουργῶν, ἐκ τοῦ κύκλου τῶν ὁποίων πυκνὰ ἀκούονται τὰ παράπονα.

Κατ' ἀρχαιότερον διοικητικὸν - ἐκπαιδευτικὸν καθεστὼς δὲν ἀπεκλείετο ἡ εἰς τοὺς Θεολόγους, καθὼς καὶ τοὺς πτυχιούχους τῶν Φυσικῶν καὶ Μαθηματικῶν Ἐπιστημῶν, ἀνάθεσις τῆς διευθύνσεως Ἑλληνικοῦ Σχολείου καὶ Γυμνασίου. Τὸ σύστημα ἐκεῖνο ἐτροπολογήθη, ἐπὶ ἔτη δὲ ἱκανὰ ἡ διεύθυνσις τῶν Ἐκπαιδευτηρίων ἀνετίθετο εἰς μόνους τοὺς τροφίμους τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς. Κατενοήθη ἐν τούτοις τὸ ἄτοπον, καί, καθ' ὃν χρόνον πρὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεως περίπου ἔτους ἐλαμβάνοντο ἀποφάσεις καὶ μέτρα πρὸς διαρρύθμισιν τῶν τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἐπανῆλθον καὶ πάλιν εἰς τὸ δικαίωμα τῆς διοικήσεως οἱ πτυχιοῦχοι τῶν Μαθηματικῶν καὶ τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, ἀπεκλείσθησαν δὲ τοῦ δικαιώματος τούτου μόνοι οἱ θεολόγοι λειτουργοὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Ἀλλ' ἀποτελεῖ ἆρά γε τοῦτο μέτρον προόδου ἐν τῷ διοικητικῷ συστήματι τῆς Ἐκπαιδεύσεως; Εἶνε λογικὸν καὶ ἐπωφελὲς καὶ σκόπιμον νὰ παραγκωνισθῇ ὁ ἐπιστήμων θεολόγος ὡς δῆθεν ἀνεπαρκὴς περὶ τὴν διεξαγωγὴν τῆς διακυβερνήσεως τοῦ Σχολείου, δὲν ἀντιφάσκει δὲ πρὸς αὐτὰ τὰ πράγματα τὸ παράδοξον τοῦτο μέτρον τοῦ ὑποβιβασμοῦ αὐτοῦ ἀπέναντι τῶν λοιπῶν τῆς Ἐκπαιδεύσεως λειτουργῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους τὰ ἴσα, ἂν μὴ καὶ μείζονα, ἔχει προσόντα; Δὲν ἀποτελεῖ τοῦτο κατάφωρον ἀνακολουθίαν; Διότι, ἐκτὸς τοῦ ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο ἐν τῇ ἐποπτείᾳ καὶ διοικήσει τῆς Ἐκπαιδεύσεως συνεπάγεται πλεῖστα ὅσα ἄτοπα ὄχι μόνον ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις τῶν λειτουργῶν τοῦ αὐτοῦ Σχολείου, ἀλλὰ καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὴν συνείδησιν τῶν μα-

θητῶν ἀπέναντι τῶν διδασκάλων των, ἐὰν καλῶς καὶ σοβαρῶς ἀναμετρηθῇ καὶ ἐκτιμηθῇ τὸ ἔργον τῆς Διευθύνσεως, ὡς κανονιστικὸν τῆς καθόλου ἀγωγῆς, ποῖος ἄλλος δι' αὐτὴν θὰ ἦτο ἁρμοδιώτερος τοῦ Θεολόγου; Τί ἔχασεν ἡ Ἐκπαίδευσις, καθ' ὃν χρόνον οἱ διευθυνταὶ ἦσαν καὶ Θεολόγοι;

Ἀλλ' ἂς στρέψωμεν τὸ βλέμμα ἡμῶν καὶ πέραν τοῦ ἡμετέρου ὁρίζοντος. Ἐν τῷ ἀλυτρώτῳ ἑλληνισμῷ θεολόγοι καὶ κληρικοὶ καὶ Μητροπολῖται διευθύνουσι τά τε ἀνώτερα καὶ κατώτερα σχολεῖα, αἱ δὲ Κοινότητες ἀναζητοῦσι μετὰ πλείστης ὅσης ἐπιμελείας ἀποφοίτους τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης. Καὶ παρακαλοῦμεν καὶ προκαλοῦμεν νὰ μᾶς ὑποδειχθῇ κατὰ τί καὶ πότε καὶ ποῦ ἡ ἐν τῷ ἀλυτρώτῳ Ἑλληνισμῷ ἐκπαίδευσις ὑστέρησε τῆς παρ' ἡμῖν, καὶ ποία Σχολὴ ἐν ΚΠόλει, ἐν Σμύρνῃ, ἐν Κυδωνίαις, ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ὅπου ἀλλαχοῦ δὲν ἐστάθη εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς της;

Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον τὸ σημεῖον τοῦτο. Πάντες οἱ κλάδοι τῶν ἐν τοῖς σχολείοις διδασκομένων μαθημάτων ἐκρίθησαν ἄξιοι νὰ παρακολουθῶνται δι' εἰδικῶν Ἐπιθεωρητῶν, μηδ' αὐτῆς τῆς Γυμναστικῆς ἐξαιρουμένης. Μόνον ὁ κλάδος τῶν θρησκευτικῶν ἐθεωρήθη ἀνάξιος εἰδικῆς παρ' εἰδικῶν ἐπιθεωρήσεως, καὶ ἔπειτα ἀποροῦμεν πῶς τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα μαραίνεται καὶ πῶς δὲν μορφοῦται συνείδησις θρησκευτικὴ φωτεινή. Δύο γενικοὶ ἐπιθεωρηταὶ εἰς τὸν κλάδον τῶν Μαθηματικῶν, ἰσάριθμοι τῶν Φυσικῶν, δέκα τέσσαρες σχεδὸν τῶν Φιλολογικῶν, εἷς τῆς Γυμναστικῆς· οὐδεὶς διὰ τὰ θρησκευτικά! Ὁ Θεολόγος θεωρεῖται ἀναρμόδιος ὡς ἐπιθεωρητὴς καὶ δι' αὐτὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, ἐνῷ δικαιοῦνται εἰς τοῦτο πτυχιοῦχοι τῶν ἄλλων Σχολῶν. Οὔτε καὶ ἀνώτεραι ἀκόμη ἐν Ἑσπερίᾳ φιλοσοφικαὶ καὶ θεολογικαὶ σπουδαὶ τοῦ θεολόγου δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐπαρκὲς πρὸς τοῦτο ἐφόδιον! Ἀρκεῖ, ὅτι εἶνε... Θεολόγος!

Ἀλλὰ καί τι πάντων τῶν προαναφερθέντων ἀτοπώτερον: Ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαι-

δεύσεως ἑδρεύει δωδεκαμελὲς Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον, εἰς οὗ τὴν ἁρμοδιότητα ἀνάγονται, ὡς εἰκός, καὶ ὅλα τὰ συναφῆ πρὸς τὴν θρησκευτικὴν Ἐκπαίδευσιν. Οὐδὲν ἐκ τῶν μελῶν τούτων εἶνε θεολόγος ἐπιστήμων, τοιουτοτρόπως δ' ἔχομεν κρίνοντας περὶ τῶν τῆς θρησκευτικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν θρησκευτικῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐπιστήμονας παντελῶς πρὸς τὴν Θεολογίαν ἀλλοτρίους.

Ἀλλά, καθ' ὃν χρόνον ἐν Ἀγγλίᾳ (ὡς τὰ ἐν τῷ φύλλῳ ἡμῶν τούτῳ δημοσιευόμενα νέα Ἀγγλικὰ νομοσχέδια καταμαρτυροῦσι) τόσον εὐρεῖα δρᾶσις καὶ συμμετοχὴ ἀναγνωρίζεται εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς θρησκείας καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς χώρας, καθ' ὃν χρόνον ἐν αὐτῇ τῇ Ρουμανίᾳ ἀπαιτεῖται ἡ πλήρης διαχείρισις τοῦ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν θρησκευμάτων «Οἴκου τῆς Ἐκκλησίας» ὑπ' αὐτῶν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς θρησκείας, δὲν εἶνε σόλοικος παρ' ἡμῖν ὀπισθοδρόμησις νὰ ἐπιδεικνύωμεν τόσην ὑστέρησιν ἐν τῷ σπουδαιοτάτῳ καὶ ζωτικωτάτῳ τούτῳ τοῦ ὑγιοῦς πολιτισμοῦ στοιχείῳ, τῇ θρησκευτικῇ διαπλάσει δηλονότι ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔχουσι τὸ εὐτύχημα νὰ ἦνε ἀπόγονοι τῶν ἀκουσάντων τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ἀπ' αὐτῶν τοῦ Παύλου τῶν χειλέων;

ΟΜΙΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ
ΤΗΣ Θ' ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΑ

*[17 **Νοεμβρίου**]*

Ἐφεσ. Δ' 1-7.

Διὰ τὸν μακάριον Παῦλον δὲν ὑπάρχει ὑψηλότερος τίτλος εὐγενείας ἀπὸ τοῦ νὰ εἶνε κανεὶς χριστιανός. Οἰκογένεια μεγάλη, ὄνομα μέγα, ἀνωτέρα κοινωνικὴ θέσις, ἀριστοκρατίαι καὶ ὅλα ὅσα θαμβώνουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῶν ἀνθρώπων τὰ ὄμματα εἶναι πράγματα δευτερεύοντα. Πρὸ παντός: *ἡ κλῆσις τοῦ χριστιανοῦ.*

Ἀλλ' ἡ κλῆσις ἀκριβῶς αὐτὴ ἐπιβάλλει καὶ ὑποχρεώσεις, τὰς ὑποχρεώσεις δὲ αὐτὰς θέλει νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψιν των οἱ χριστιανοὶ τῆς Ἐφέσου, πρὸς τοὺς ὁποίους γράφει, ἵνα μὴ τυχὸν καὶ ἀποβῇ εἰς μάτην ἡ θεία αὐτὴ εὐγένεια.

Καὶ λέγει: «*Παρακαλῶ ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως, ἧς ἐκλήθητε.*» Τί καρδία εἶνε αὐτὴ ἡ καρδία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου! Εἰς τὴν φυλακὴν εἶνε, δέσμιος εἶνε, δέσμιος ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντός του, τοῦ κηρύγματος τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅμως μέσα εἰς τὴν θλιβερὰν ἐκείνην κατάστασιν εὑρισκόμενος σκέπτεται διὰ τοὺς ἀγαπητούς του μαθητὰς καὶ κανονίζει τὴν πολιτείαν των, διὰ νὰ στέκωνται εἰς τὸ ὕψος, ποὺ τοὺς ἀνεβίβασεν ὁ Χριστός. Καὶ τί κάμνει; Τοὺς προτρέπει νὰ φαίνωνται ἀντάξιοι τῆς χάριτος τοῦ χριστιανοῦ: «*ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε*».

Δὲν τοὺς ἀφίνει δὲ εἰς ἀοριστίαν· ἀλλὰ ὁρίζει ἀμέσως ποίας κατευθύνσεις πρέπει νὰ δίδουν εἰς τὸν βίον των ἐν γένει μέσα εἰς τὴν κοινωνίαν, τοὺς δίδει, τρόπον τινά, πρόγραμμα χριστιανικοῦ βίου. Πρόγραμμα ἐλαφρὸν καὶ ὠφέλιμον καὶ εὐκόλως ἐκτελεστόν: συνιστᾷ τὴν ἀποφυγὴν κάθε ὑπερηφανείας καὶ τὴν ἐπιδίωξιν τῆς ταπεινοφροσύνης· ἔπειτα· δὲν εἶναι ἀντάξιον ἑνὸς χριστιανοῦ νὰ ἐρεθίζεται καὶ νὰ θυμώνῃ μὲ τὸ παραμικρόν· εἰς τὸν χριστιανὸν ἀξίζει ἕνα ὕφος ἤρεμον, ἀξίζει μία μειλιχιότης ἄδολος, ἀξίζει ἡ πρᾳότης· πολλάκις δέ, ἐνῷ ἔχομεν καὶ δίκαιον, ἐνῷ κάποιος μᾶς ἔκαμε κακόν, ὁπωσδήποτε μᾶς προσέβαλεν ἢ ἁπλῶς μᾶς ἐπίκρανεν, ἡ εὐγένεια τῆς καθαρῶς χριστιανικῆς καρδίας ἐπιβάλλει τὴν ἐπιείκειαν, τὴν μακροθυμίαν καὶ τὴν συμπάθειάν μας. Ἐξ ἄλλου δέ, δὲν ζῶμεν μόνοι μας, οὔτε εἴμεθα ἐπάνω εἰς τὰ βουνά. Ζῶμεν μέσα εἰς κοινωνίαν μαζὺ μὲ ἄλλους μὲ μυρία ὅσα ἐλαττώματα· ἡμεῖς ἔχομεν τὰ ἰδικά μας, ἄλλοι ἔχουν τὰ ἰδικά των. Πῶς θὰ συμβιώσωμεν; Πῶς ἀλλέως παρὰ μὲ τὴν ἀμοιβαίαν συγκατάβασιν καὶ ὑποχώρησιν καὶ ἀνοχήν; Διὰ τοῦτο συνιστᾷ ὁ δέσμιος ἐκεῖνος Ἀπόστολος ἀνοχὴν ἀμοιβαίαν. Ἐν γένει δέ, καὶ κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον, οἱ ἀντάξιοι τῆς χριστιανικῆς εὐγενείας πρέπει νὰ καταβάλλουν πᾶσαν ἐπιμέλειαν καὶ κάθε προσπάθειαν, ὥστε νὰ δεικνύουν ἐμπράκτως ὅτι ἓν εἶναι τὸ πνεῦμα, ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἐμφοροῦνται εἰς τὰς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματά των, νὰ ἀφίνουν δηλαδὴ νὰ φαίνεται διὰ τῶν πραγμάτων ὅτι ἓν Ἅγιον Πνεῦμα τοὺς ὁδηγεῖ, τοῦτο δὲ θὰ τὸ δείξουν, ἂν εἶναι συνδεδεμένοι καὶ καθ' ὅλας τὰς ἄλλας σχέσεις τοῦ βίου διὰ τοῦ συνδέσμου τῆς εἰρήνης. Ἰδοὺ πῶς τὰ συγκεντρώνει ὁ θεῖος ἀπόστολος τὰ στοιχεῖα τῆς χριστιανικῆς πολιτείας: «*μετὰ πάσης ταπει-*

νοφροσύνης καὶ πρᾳότητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης».

Καὶ ὑπάρχει λόγος σοβαρός, ὁ ὁποῖος ἀπαιτεῖ τὴν ἑνότητα αὐτὴν τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν χριστιανῶν; Πῶς! Τί εἶνε ὅλοι οἱ χριστιανοί; Δὲν ἀποτελοῦν ἕνα σῶμα, τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας; Ἀλλ' ὅταν ὅλοι κάμνωμεν ἕνα σῶμα, δὲν εἶνε φυσικὴ ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν καὶ ἓν πνεῦμα νὰ δίδῃ ζωὴν εἰς τὸ σῶμά μας τοῦτο; Εἷς εἶναι καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν, ὁ Ἰησοῦς Χριστός· ἕνας εἶναι ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ὅλων μας, ὁ ἔχων τὴν ἀνωτάτην κυριαρχίαν τοῦ σύμπαντος κόσμου, καὶ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας· ἕνας εἶναι ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος θέτει ὑπὸ τὴν ἐπίδρασίν του τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, αὐτὸς ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος κατοικεῖ μέσα εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Ὥστε ἡ κατάστασίς μας ὡς χριστιανῶν ἀπαιτεῖ κατ' ἀπόλυτον ἀνάγκην τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἀναμεταξύ μας· οὕτως ὥστε ὅλοι οἱ χριστιανοὶ νὰ κάμνωμεν ἕνα σῶμα ἔμψυχον, ἕνα ὀργανισμὸν ζῶντα καὶ σκεπτόμενον κατὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ· «*Ἓν σῶμα καὶ ἓν Πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· εἷς Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα· εἷς Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν*».

Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἕνας ἄλλος λόγος ἐξ ἴσου σοβαρός, ὁ ὁποῖος ἐπιβάλλει ὡς στοιχεῖον ἀπαραίτητον εἰς τοὺς χριστιανοὺς τὴν ἑνότητα ἀναμεταξύ των: αὐτὸς οὗτος ὁ καταρτισμὸς τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Χριστὸς ἔδωκε χαρίσματα διάφορα εἰς διαφόρους, «ἔδωκε τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους» ἀκριβῶς διὰ τὸν σκοπόν αὐτόν, νὰ συντελέσῃ δηλαδὴ ὁ κάθε ἕνας κατὰ τὸ χάρισμά του, ὥστε νὰ σχηματισθῇ ὁ ὀργανισμὸς τοῦ χριστιανικοῦ σώματος, νὰ οἰκοδομηθῇ αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ἐκκλησία· «εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ», καθὼς λέγει εἰς ἄλλο μέρος ὁ Ἀπόστολος. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον γράφει εἰς τὴν σημερινὴν ἐπιστολὴν ὁ Θεσπέσιος Παῦλος: «*ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ*». Ἀλλ' ἐὰν αὐτὸς εἶναι ὁ θεῖος σκοπὸς τῶν διαφόρων χαρισμάτων τοῦ ἁγίου Πνεύματος, δὲν εἶναι ἄμεσον πόρισμα, ὅτι ὀφείλομεν νὰ καταβάλλωμεν ὅλην μας τὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν νὰ ὑπο-

ηθοῦμεν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἑνότητος τοῦ πνεύματος ἀναμεταξύ μας, ως εἶπε προηγουμένως ὁ μακάριος Παῦλος;

Πόσον θεάρεστον εἶναι, ἀγαπητοί, ὅπως μᾶς ἑνώνει ὅλους μας τὸ μα τοῦ χριστιανοῦ, νὰ μᾶς ἥνωσε καὶ ὁ αὐτὸς τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι ἐνεργεῖν εἰς τὰς διαφόρους σχέσεις τοῦ βίου μας! Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ιαδικάζει ὁ ἕνας ὡς ἀντίθετον πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, νὰ τὸ ιαδικάζουν ὅλοι καὶ νὰ τὸ ἀποφεύγουν ὅλοι. Καὶ τοὐναντίον, ἐκεῖνο ι ἐπιθυμεῖ ὁ ἕνας ὡς θεάρεστον, νὰ τὸ ἐπιθυμοῦμεν ὅλοι: νὰ ἔχωμεν, ος πάντων, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν φακόν, μὲ τὸν ὁποῖον οἱ χριστιανοὶ ι νὰ βλέπωμεν τὰ πράγματα τοῦ κόσμου· τὸν ἴδιον τρόπον τοῦ σκέ- σθαι, τὸν ἴδιον τρόπον τοῦ κρίνειν καὶ τοῦ αἰσθάνεσθαι.

Μόνον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ εἰρηνικὴ συμβίωσις ἀναμεταξύ μας ἦτο ἐξησφαλισμένη καὶ ὁ κόσμος θὰ ὡμοίαζε πρὸς ἕνα ἐπίγειον ράδεισον.

Ἐὰν ὅλοι εἴχαμεν τὴν ἐπιμέλειαν νὰ μελετῶμεν τὰς Γραφάς, νὰ ιζητοῦμεν εἰς αὐτάς, ὅταν ἡ περίστασις τὸ καλέσῃ, ποῖον εἶναι ἑκά- τε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, δὲν θὰ ἦτο ἀδύνατον, ὅπως μᾶς φαίνεται, ἐμφορηθῶμεν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι, ὅσον ἀφορᾷ τὰς βιοτικὰς σχέσεις μας. Ἄς ἀναπτύξωμεν, ἀγαπητοί, ἕνα ζῆλον μελετῶμεν τὰς Γραφάς. Διατί οἱ ξένοι νὰ λέγουν τὴν Ἑλλάδα χώ- ἄνευ Εὐαγγελίου; Καὶ ὁ Χριστὸς ἔλεγεν: *«ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς»*.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΤΗΣ ΙΔ' ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΑ

[1 Δεκεμβρίου] (Λουκᾶ ΙΗ'. 35-43

Ἔξωθι τῆς πόλεως Ἱεριχοῦς κάθηται κάποιος τυφλὸς ζητῶν ἐλεη- ύνην. Στερούμενος τοῦ φωτὸς τῶν ὀφθαλμῶν διέρχεται ζωὴν πι- ν καὶ ἀθλίαν καί, μὴ δυνάμενος κατ' οὐδένα τρόπον νὰ χρησιμο- ήσῃ τὰς σωματικὰς δυνάμεις του πρὸς ἐξοικονόμησιν τοῦ ἄρτου τῆς τροφῆς, ζητεῖ μετὰ συγκινητικῆς παρακλήσεως τὴν συνδρομὴν τὸ ἔλεος τῶν διαβατῶν. Ἀλλ' αἴφνης ἀκούει βοὴν καὶ θόρυβον ύν. Ὄχλος πολὺς φαίνεται νὰ διαβαίνῃ. Καὶ ὁ δυστυχὴς τυφλός, ις ἀκούει μέν, ἀλλὰ δὲν βλέπει, ἐρωτᾷ μὲ ἀπορίαν, τί συνέβαινε

καὶ τίς ἡ αἰτία τῆς τόσης κοσμοπλημμύρας καὶ συρροῆς τοῦ λα[οῦ]. Τὸν πληροφοροῦν λοιπόν, ὅτι «*Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος*» διαβαίνει.

«Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος διαβαίνει»! Ἡ ἀπελπισία, εἰς τὴν ὁποί[αν] εὑρίσκεται βυθισμένος ὁ τυφλός, διασκεδάζεται. Ἐλπὶς φωτεινὴ κατ[α]στράπτει τὴν ψυχήν του. Καὶ μὲ κραυγὴν ἰσχυρὰν καὶ ἐπίμονον φ[ω]νάζει «*Ἰησοῦ, υἱὲ Δαβίδ, ἐλέησόν με*». Δὲν λέγει ἁπλῶς «Ἰησοῦ, ἐλέ[η]σόν με». Τὸν ἀποκαλεῖ καὶ «*υἱὸν Δαβίδ*». Μὲ ἄλλας λέξεις τὸν ὁμολ[ο]γεῖ ὡς τὸν ἀναμενόμενον Μεσσίαν, ὡς τὸν ἀπόγονον τοῦ Δαβὶδ τ[ὸν] ἔνδοξον, πρὸς τὸν ὁποῖον μὲ ἀγωνίαν πολλὴν ἐστρέφοντο οἱ πόθ[οι] τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.

Οἱ διερχόμενοι ὄχλοι θεωροῦν ὡς ἀπρεπεῖς καὶ ἀνευλαβεῖς τ[ὰς] κραυγὰς ταύτας τοῦ τυφλοῦ. Ἤρχισαν λοιπὸν νὰ τὸν ἐπιπλήττουν κ[αὶ] νὰ τὸν ἐξαναγκάζουν νὰ σιωπήσῃ. Ἀλλ' ἐκεῖνος, ἀντὶ ν' ἀπογοητευ[θῇ] ἀπὸ τὴν ἀποδοκιμασίαν ἐκείνην τοῦ λαοῦ, τοὐναντίον «*πολλῷ μᾶλλ[ον] ἔκραζεν· Υἱὲ Δαβίδ, ἐλέησόν με*». Φωτιζόμενος ἀπὸ τὴν πίστιν του [ὁ] τυφλὸς εἶχε σχηματίσει περὶ τοῦ Ἰησοῦ ὀρθοτέραν ἰδέαν καὶ ἀντίλ[η]ψιν ἀπὸ τὸν διαπορευόμενον λαόν. Δὲν τὸν ἐνόμιζεν ὡς ἀκατάδεκτ[ον] τινα ἄρχοντα, προσβαλλόμενον ἢ ὁπωσδήποτε θιγόμενον ἀπὸ τὰς ζω[η]ρὰς ἐκείνας καὶ ἱκετευτικὰς φωνάς του. Δὲν ἐθεώρει, ὅτι ἔπρεπε δ[ιὰ] μεσίτου καὶ μὲ ἀκριβῆ τήρησιν τῶν ἐθιμοτυπιῶν νὰ πλησιάσῃ τ[ὸν] Ἰησοῦν. Ὁ πόνος, τὸν ὁποῖον ἔχει ἡ καρδία του, καὶ ἡ ἀδιάσειστ[ος] πληροφορία ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶνε ὁ μόνος ἱκανὸς νὰ τοῦ δώσῃ τὴν θ[ε]ραπείαν, τὸν ἀναγκάζουν νὰ φωνάζῃ, ὅπως τὸ τέκνον φωνάζει πρ[ὸς] τὸν πατέρα, ὅπως ὁ ἀσθενὴς κράζει πρὸς τὸν ἰατρόν.

Καὶ ἐπιτυγχάνει. Διότι «*σταθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆ[ναι] πρὸς αὐτόν*». Ἐνῷ δηλαδὴ ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθούμενος ἀπὸ [τὸ] πλῆθος ἐπροχώρει διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἱεριχώ, ἵσταται καὶ παρα[γ]γέλλει, ἵνα ὁ τυφλὸς ὁδηγηθῇ ἐνώπιόν του. Καὶ ὁ Κύριος τότε τ[ὸν] ἐρωτᾷ· «*Τί σοι θέλεις ποιήσω*»; Τί θέλεις νὰ σοῦ κάμω; Ζητεῖς νὰ [σὲ] ἐλεήσω. Θέλεις ἆρά γε νὰ σὲ συνδράμω χρηματικῶς, ὅπως ὅλοι ἐκεῖν[οι] ἀπὸ τοὺς ὁποίους ζητεῖς ἐλεημοσύνην; Καὶ ὁ τυφλὸς ἀπαντᾷ μὲ τρ[εῖς] μόνον λέξεις· «*Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω*». Θέλω, Κύριε, νὰ μοῦ ἀποδώσ[ῃς] τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν, διὰ νὰ δυνηθῶ καὶ πάλιν νὰ ἴδω. Καὶ ὁ Ἰ[η]σοῦς τῷ ἀπεκρίθη· «*Ἀνάβλεψον, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε*». Καὶ

ροσταχτικὸς οὗτος λόγος τοῦ Θεανθρώπου γίνεται ἔργον εὐθύς. «*Καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψε καὶ ἠκολούθει*» τὸν Ἰησοῦν «*δοξάζων τὸν Θεόν*»

Ἀνέβλεψε λοιπὸν ὁ τυφλός. Καὶ ὀφείλει τὴν θαυμασίαν ταύτην καὶ ἔκτακτον θεραπείαν του εἰς τὴν πίστιν του. Εἰς τὴν πίστιν, ἡ ὁποία ἐκδηλοῦται εἰς ἀξιοθαύμαστον ὄντως ἐπιμονήν. Ὁ τυφλὸς δὲν διστάζει. Ὁ τυφλὸς δὲν ἐντρέπεται. Ὁ τυφλὸς δὲν ἀπογοητεύεται ἀπὸ τὰς ἀποδοκιμασίας καὶ τὰς ἐπιτιμήσεις τοῦ διερχομένου ὄχλου. Ὁ τυφλὸς λοιπὸν φωνάζει, κραυγάζει, βοᾷ. Τί τὸν ὁπλίζει μὲ τὴν ἐπιμονὴν αὐτὴν τὴν ἄκαμπτον; Τί τὸν καθιστᾷ ἀξιεπαίνως ἀσύστολον καὶ θαρραλέον; Ἡ πίστις καὶ ἡ πεποίθητις, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶνε ὁ ἰατρός, ὁ ὁποῖος θὰ τοῦ θεραπεύσῃ τοὺς ὀφθαλμούς. Καὶ ἡ πίστις του αὐτὴ νικᾷ ἐπὶ τέλους καὶ θριαμβεύει.

Χριστιανέ μου, εὑρίσκεσαι καὶ σὺ πολλάκις εἰς τὴν αὐτὴν ἢ καὶ παρομοίαν στενόχωρον θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ὁ τυφλός. Ἐνδέχεται πάθος τι ν' ἀποτυφλώνῃ τὴν ψυχήν σου καὶ νά σε ποτίζῃ δι' αὐτοῦ ἡ ἁμαρτία πικρότατον τὸ ποτήριον τῆς ταπεινώσεως καὶ τοῦ ἐξευτελισμοῦ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, τῆς ἀφορήτου τύψεως τῆς συνειδήσεως ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἐνδέχεται νὰ εὑρίσκεσαι δι' αὐτὴν ἢ τὴν ἄλλην αἰτίαν εἰς ἀδιέξοδον τρομερόν, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν περικυκλοῦσαι παρὰ μόνον ἀπὸ σκότος, ὅπως ἀπὸ σκότος πυκνὸν περιεκυκλοῦτο καὶ ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος τυφλός. Ζητεῖς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἔλεος καὶ βοήθειαν. Ἀλλ' ἡ βοήθεια, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ εἰμποροῦν νά σοι δώσουν, ἴσως σοῦ δίδει μὲν κάποιαν ἀνακούφισιν, ὄχι ὅμως καὶ ἰατρείαν. Ἡ βαθειά σου πληγὴ μένει ἀθεράπευτος καὶ ὁ ψυχικὸς πόνος σου δὲν ὀλιγοστεύει. Ἕνας καὶ μόνος εἶνε τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ὁ ἰατρός. Ὁ Ἰησοῦς. Ἀδελφέ μου, πιστεύεις; Ἔχεις τὴν πεποίθησιν, ὅτι Ἐκεῖνος δύναται νά σε ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸ βαρὺ φορτίον, τὸ ὁποῖον φέρεις, καὶ νά σοι δώσῃ τὴν ἀνάπαυσιν; Φώναξε λοιπὸν πρὸς αὐτόν. Μιμούμενος καὶ σὺ τὸν τυφλὸν ἐκεῖνον, μὲ ζωηρὰν τὴν φωνὴν κράξον· «Ἰησοῦ, Υἱὲ Δαβίδ, ἐλέησόν με.

Ὢ! ναί· ὁ Ἰησοῦς εἶνε καὶ τώρα πλησίον σου, ὅπως ἦτο ἄλλοτε παρὰ τὴν ὁδόν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκάθητο ὁ τυφλός. Ἐὰν μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ σώματος δὲν δύνασαι νὰ τὸν ἴδῃς, ἀρκεῖ νὰ ἔχῃς τῆς πίστεως τὸ φῶς καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ψυχῆς σου θα Τὸν αἰσθανθοῦν. Καὶ δύνασαι λοιπὸν νὰ φωνάξῃς πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ νὰ εἰσακουσθῇς

ἀπὸ Αὐτόν, ὅπως ἄλλοτε ὁ τυφλός. Δύνασαι νὰ φωνάξῃς· δύνασαι ἐπικοινωνήσῃς πρὸς τὸν Ἰησοῦν· δύνασαι νὰ Τῷ καταστήσῃς γνωσ τὸν πόνον σου, τὴν ἀνάγκην ὑπὸ τῆς ὁποίας κατέχεσαι, τὸ αἴτημα ὁποῖον χρειάζεσαι. Ναί, ἀδελφέ μου, δύνασαι. Τὸ μ σον δὲ διὰ τ ὁποίου εἰμπορεῖς νὰ ὁμιλήσῃς πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ νὰ φωνάξῃς πρ Αὐτὸν καὶ νὰ εἰσακουσθῇς ὑπ' Αὐτοῦ εἶνε ἡ προσευχή.

Ἡ προσευχή! Θεῖον ὄντως δώρημα καὶ μεγάλη εὔνοια τοῦ Θε πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Εἰς οἱανδήποτε ὥραν, καθ' οἱανδήποτε πε στασιν καὶ εἰς ὁποιονδήποτε μέρος νὰ δύνασαι νὰ ἐπικοινωνήσῃς τὸν Θεόν, τὸν μέγαν καὶ ὕψιστον Κύριον καὶ Ἐξουσιαστήν. Νὰ π ρουσιασιάζεσαι ἔμπροσθέν Του ἄνευ διατυπώσεως καὶ ἐθιμοτυπίας νός, χωρὶς προειδοποίησιν καὶ χωρὶς προηγούμενον καθορισμὸν ὥρ ἀκροάσεως, ἀκριβῶς ὅπως καὶ ὁ τυφλὸς πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Νὰ Τ φωνάζῃς, ὅπως τὸ τέκνον πρὸς τὸν πατέρα. Νὰ Τῷ ὁμιλῇς ὡς οἰκεῖ καὶ ὡς φίλος. Νὰ Τῷ φωνάζῃς μὲ λόγους, καὶ Ἐκεῖνος νὰ σὲ ἀκού νά σε εἰσακούῃ, νά σοι ἀπαντᾷ δι' ἔργων καὶ διὰ πραγμάτων. Πο συγκατάβασις καὶ ποία εὐσπλαγχνία!

Ἀλλ' ἰδού, ἀδελφέ μου, ὁ τυφλὸς σὲ διδάσκει, ποία προσευχὴ φ ρει τὸ ἀποτέλεσμα καὶ εἰσχωρεῖ εἰς τὰ ὦτα τοῦ Θεοῦ. Ἡ προσευ ἐκείνη, ἡ ὁποία συνοδεύεται μὲ ἐπιμονήν, ἐπιμονὴν δὲ ὄχι τυφλὴν κ πείσμονα, ἀλλ' ἐπιμονὴν φωτισμένην καὶ λογικήν, ἐμπνεομένην ἀ τὴν πίστιν. Τὸ νὰ μὴ «*ἐκκακῇς*», τὸ νὰ μὴ ἀπογοητεύησαι δηλαδὴ κ ἀποκάμνῃς ἐν τῇ προσευχῇ, ἀλλὰ νὰ ἐπιμένῃς ἐν αὐτῇ, ἰδοὺ τί σε διδ σκει τοῦ τυφλοῦ τὸ παράδειγμα. Προσεύχου. Προσεύχου πάντο Προσεύχου, χωρὶς ν' ἀποθαρρύνεσαι καὶ χωρὶς νὰ ὀλιγοπιστῇς. Θά σ φαίνεται ἴσως ἐνίοτε, ὅτι οὐδεμία παρὰ τοῦ Θεοῦ δίδεται ἀκρόασις ε τὴν προσευχήν σου. Πόσον ἐν τούτοις πλανᾶσαι, Χριστιανέ μου! Θεὸς σὲ εἰσακούει, καὶ ὅταν σὺ νομίζῃς, ὅτι κωφεύει καὶ σὲ περιφρ νεῖ. Ἰδοὺ δὲ πῶς.

1) Τὸ αἴτημά σου ἐνδέχεται νὰ εἶνε ἐπιβλαβὲς καὶ ἐπιζήμιον ε σέ. Ἐκεῖ, ὅπου νομίζεις, ὅτι θὰ εὕρῃς τὴν εὐτυχίαν, κρύπτεται οὐ σπανίως ἡ δυστυχία σου. Καὶ ἐκεῖ, ὅπου φαντάζεσαι, ὅτι θὰ εὕρῃς τὴ πνευματικὴν τελειοποίησίν σου, ἐνδέχεται νὰ ὑπάρχῃ ὁ πνευματικ κατασυντριμμός σου. Ὁ Θεὸς τὸ βλέπει. Βλέπει καὶ τὴν πρόθεσίν σο Καὶ προλαμβάνει λοιπὸν τὴν καταστροφὴν ἢ τὴν ζημίαν σου, ὅτα

σὺ νομίζῃς, ὅτι ἔπαυσε νὰ ἐνδιαφέρεται διὰ σέ. Τί λοιπὸν φρονεῖς; Κωφεύει εἰς τὴν προσευχήν σου ὁ Θεὸς ἢ τοὐναντίον εἰσακούει τοὺς βαθεῖς πόθους καὶ τὰς μυχίας διαθέσεις τῆς καρδίας σου; Καὶ δὲν εἶνε λοιπὸν πρέπον ἀντὶ ν' ἀδημονῇς καὶ νὰ ταράττεσαι καὶ νὰ παραπονῆσαι κατὰ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ, τοὐναντίον νὰ εὐχαριστῇς καὶ νὰ εὐγνωμονῇς Αὐτόν, ἀκριβῶς διότι δὲν εἰσήκουσε τὴν προσευχήν σου;

2) Ὁ Θεὸς σὲ δοκιμάζει, Χριστιανέ. Ἀναβάλλει νά σοι δώσῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ζητεῖς, διὰ νὰ στηριχθῇς περισσότερον εἰς τὴν πίστιν, διὰ νὰ προαχθῇς εἰς τὴν ταπείνωσιν, διὰ νὰ προοδεύσῃς εἰς ἄλλο σημεῖον ἐν τῇ ἀρετῇ καὶ τῷ κατὰ Χριστὸν βίῳ, διὰ νὰ ἐκτιμήσῃς ἀκόμη περισσότερον τὸ ἀγαθόν, τὸ ὁποῖον τοῦ ζητεῖς καὶ καταστῇς οὕτω ἱκανώτερος εἰς τὸ νὰ συγκρατήσῃς καὶ διατηρήσῃς αὐτό, ὅταν τὸ ἀποκτήσῃς. Ἐνῷ λοιπὸν φαίνεται κωφεύων, τοὐναντίον ἄγρυπνος ὡς πανάγαθος Πατὴρ σὲ ἐπιτηρεῖ διδάσκων, παιδαγωγῶν, καταρτίζων καὶ καθοδηγῶν τὴν ψυχήν σου.

Προσεύχου λοιπόν, Χριστιανέ μου. Εἰς τὰς θλίψεις θὰ εὑρίσκῃς μεγάλην ἀνακούφισιν διὰ τῆς προσευχῆς, εἰς τὰς θυέλλας τῆς ζωῆς θὰ εὑρίσκῃς ἀσφαλὲς καταφύγιον, εἰς τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνας στήριγμα βέβαιον, εἰς τὰς ἀνάγκας σου ἐλπίδα φωτεινήν. Προσεύχου, Χριστιανέ· Διὰ τῆς προσευχῆς θὰ αἰσθάνεσαι πάντοτε τὸν Θεὸν πλησίον σου διὰ νὰ ἀπευθύνεσαι πρὸς αὐτὸν μὲ τὴν ἐμπιστοσύνην, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ υἱὸς πρὸς τὸν πατέρα του. Διὰ τῆς προσευχῆς θὰ μεταφέρεσαι ἀπὸ τοῦ βορβόρου τῆς γῆς εἰς τὰ ὕψη τῶν οὐρανῶν, ὅπου ἡ ψυχή σου ἑτοιμάζεται νὰ κατακτήσῃ κατοικίαν μόνιμον καὶ διαρκῆ ἐν τῷ μέλλοντι. Γένοιτο.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Περὶ ἀναστολῆς τῆς ἰσχύος τῆς διατάξεως τῆς ἀπαγορευούσης τὸν δεύτερον γάμον εἰς τοὺς ἱερεῖς

Πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Διὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου
Ἀθηνῶν Κου Μελετίου Μεταξάκι

Ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας εἶχον τὴν ἐπιθυμίαν νὰ γίνω ἱερεύς, ἀλλ' ἱερεὺς ἐγγράμματος, ὅσον ἐπέτρεπεν ἡ τότε ἐποχὴ τῆς ἰδιαιτέρας μου

πατρίδος καὶ οὕτω συνειδητῶς νὰ ἀναλάβω καὶ κατέχω τὸ ὑψηλὸν ὑπούργημα τοῦ ἱερέως. Οὐδὲν ὑλικὸν συμφέρον μοὶ ἐγέννησε τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην, εἰμὴ ἡ πρόθεσις νὰ φανῶ ὠφέλιμος καὶ ἡ ἐλπίς, ὅτι θὰ ἐλαμβάνετο σπουδαία φροντὶς πρὸς ἀνύψωσιν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν τοῦ ἱερέως. Νέος πτωχὸς δὲν ἠδυνήθην πλέον τι νὰ κατορθώσω διὰ τὴν πνευματικήν μου ἀνάπτυξιν, εἰμὴ νὰ λάβω πτυχίον τοῦ ἐν Ἁγίᾳ Τριάδι πλήρους γυμνασιακοῦ Ἱεροδιδασκαλείου καὶ τοῦ ἐν Ἡρακλείῳ Διδασκαλείου. Ἡ ἐπιθυμία νὰ γίνω ἱερεὺς μεθ' ὅλην τὴν ἀπελπιστικὴν θέσιν τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου καὶ τὴν τῶν συγγενῶν ἀντίδρασιν, μὴ ἐγκαταλείψασά με, μὲ ἤγαγεν ὁριστικῶς εἰς τὴν ἀπόφασιν τὸ 1913 εἰς ἡλικίαν τριάκοντα ἐτῶν, ὅτε καὶ ἐχειροτονήθην. Ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων τοῦ ἱερέως καὶ διδασκάλου καὶ ἐν μέσῳ τῆς λατρευτῆς μου πρεσβυτέρας καὶ τῶν ἀγαπητῶν μοι τριῶν τέκνων ἔζων εὐτυχής· δυστυχῶς ὅμως βάσκανος τύχη μοὶ ἀφῄρεσε τὴν εὐτυχίαν ἐξαίφνης καὶ πρὸ ἑνὸς ἔτους, διὰ τοῦ θανάτου τῆς λατρευτῆς μου πρεσβυτέρας ἐκ γρίππης, βυθίσασά με εἰς ἄφατον λύπην καὶ ἀγαγοῦσά με εἰς βίον ἀβίωτον. Ἡ φοβερὰ αὕτη συμφορά, ἡ ἐνσκήψασα ὡς λαῖλαψ καὶ ἀφρικανικὸς λίψ, ἐμάρανε τὸ θάλλον δένδρον τῆς οἰκογενείας μου, ἀφήσασα ἀνεξίτηλα τὰ σημεῖα καὶ τὰ ἐπακόλουθα φοβερά. Ἡ τοιαύτη οἰκογενειακὴ συμφορὰ εἰς οἱονδήποτε μὲ ἀνεπτυγμένα αἰσθήματα καὶ ἂν τύχῃ βεβαίως εἶνε φοβερά, ἀλλ' εἰς τὸν δυστυχῆ ἱερέα καθίσταται ζοφερωτάτη καὶ δυσβάστακτος, διότι εἰς αὐτὸν δὲν ἐπιτρέπεται οὐδὲν πρὸς μερικὴν θεραπείαν, πρὸς ἐπούλωσιν τῆς πληγῆς. Ἂν δὲν εἶχε παιδιὰ ὁ ἱερεὺς καὶ ἂν δὲν τῷ ἀπηγορεύετο ὁ τερματισμὸς τοῦ βίου, διὰ νὰ δώσῃ πέρας εἰς τὴν μεγάλην του θλῖψιν καὶ τὸν βίον τὸν ἀβίωτον, τὸ πρᾶγμα θὰ εἶχεν ἄλλως· ἀλλὰ νῦν ἔχει ὑποχρεώσεις ὑψίστας, ἀπορρεούσας ἐκ τῆς πατρότητος, ἐκ τῆς πρὸς τὰ τέκνα του ἀληθοῦς ἀγάπης. Καὶ ἐνῷ ἔχει τὰς ὑποχρεώσεις ταύτας, νῦν μὲ παιδιὰ ὡς ἐγώ, ὧν τὸ μεγαλύτερον ἀκόμη δὲν ἔκλεισε τὸ ἕκτον ἔτος, τὸ δὲ τρίτον τὸ δεύτερον, στερούμενος πάσης ἔξωθεν βοηθείας πῶς θὰ ζήσῃ; πῶς θ' ἀναθρέψῃ τὰ παιδιά του; πῶς θὰ ἡσυχάσῃ πλέον; πῶς θὰ ἠρεμήσῃ ἡ ψυχὴ καὶ θὰ εὕρῃ τὴν γαλήνην ἐκείνην, ἥτις εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν τοῦ θύτου; Οὐδεὶς δύναται νὰ περιγράψῃ ἐπαρκῶς τὴν δεινὴν θέσιν καὶ τὸν βίον τὸν τρικυμιώδη, τὸν ἀγωνιώδη, τὸν ἐπικίνδυνον, τὸν ἄχαρι, τὸ ἀπελπιστικὸν τοῦ ἱερέως τοῦ ἀτυχήσαντος ν' ἀπολέσῃ τὴν

σύντροφον καὶ βοηθὸν τοῦ βίου του καὶ νὰ μείνῃ μὲ μικρὰ παιδιά, εἰς ἡλικίαν οὐχὶ 60-70 ἢ 80 ἐτῶν, ἀλλ' εἰς ἡλικίαν 30-40 ὡς ἐγώ. Πῶς θὰ ἀναθρέψω τὰ παιδιά μου: εἰς τίνα νὰ τὰ ἐμπιστευθῶ; Δὲν ἔχω ἄλλον εἰμὴ τὴν 70τιδα σεβαστὴν μητέρα μου, ἥτις μὴ παρηγορουμένη καὶ αἰσθανομένη τὴν ἀνεπάρκειαν αὐτῆς πρὸς παροχὴν περιποιήσεως, ἀκόμη περισσότερον ζωντανεύει τὴν θλιβερὰν εἰκόνα τοῦ σπιτιοῦ μου. Πῶς νὰ ἐπαρκέσω ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως καὶ ἀνθέξω εἰς τὰς ποικίλας δυσχερείας; Δὲν δύναμαι, καίτοι εἶμαι ὁ πάσχων, νὰ περιγράψω τὸ πρᾶγμα. Τὰ παιδιά μου, τὰ ὁποῖα ἀπήλαυον πλήρους ὑγείας, νῦν εἶνε διαρκῶς ἀδιάθετα· τὰ ὁποῖα ἐτύγχανον ἀμέμπτου καθαριότητος, νῦν δὲν ἔχουσιν οὕτως. Ἐγὼ δέ, ὅστις ἀπήλαυον ζηλευτῆς ὑγείας, πλὴν τῆς διαρκοῦς ψυχικῆς ταραχῆς καὶ ἀθυμίας, ἡ ὑγεία μου βαίνει οὐχὶ εὐχαρίστως διότι κατὰ φυσικὴν ἐξέλιξιν, βίος καὶ ὑγεία βαίνουσι παραλλήλως. Ἡ οἰκία μου, ἥτις ἔλαμπε, τώρα ἀράχνιασε καὶ ὅπου πρὸ ἔθαλλε τὸ ἔαρ νῦν βασιλεύει ὁ χειμών. Πόσοι ἀπώλοντο! καὶ δὲν εἶνε ὀλίγοι, ἀλλ' ἀμέτρητοι, ἕνεκα τῆς ἀψυχολογήτου καὶ ὡς ἐκ τούτου ὀλεθριωτάτης διατάξεως τῆς ἀπαγορευούσης εἰς τὸν ἱερέα χάριν τῆς ἠθικῆς δῆθεν, τὸν δεύτερον γάμον. Ἂν ὑπῆρξαν ἢ ὑπάρχουν ἱερεῖς πάσχοντες καὶ σιωπῶντες, καθὼς ἠδυνήθην νὰ πληροφορηθῶ καὶ πεισθῶ, τοῦτο συμβαίνει ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ἀπόλυτος πλειοψηφία αὐτῶν δυστυχῶς εἶνε σχεδὸν ἀγράμματος, καὶ δὲν ἔχουσιν ἑπομένως τὸ ἀπαιτούμενον θάρρος. δὲν γνωρίζουσιν ὅτι ὁ σιδηροῦς κλοιὸς καὶ ὁ βρόχος ὁ εἰς τὸν τράχηλόν των τιθέμενος δὲν εἶνε ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἀπαίτησις τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἀπαίτησις καθαρῶς ἀνθρωπίνη καὶ δὴ πεπλανημένη· δὲν γνωρίζουσιν νὰ διαμαρτυρηθῶσιν. Ἂν οἱ ἱερεῖς ἦσαν μορφωμένοι, τὸ προκείμενον ζήτημα θὰ εἶχε λυθῆ πάντως πρὸ πολλοῦ, διότι θὰ κατεδείκνυον οὗτοι ὅτι, ὅτε ἐδημιουργήθη καὶ ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν καὶ δὴ βίᾳ ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ β'. γάμου, ἦτο ἐποχὴ πολὺ ὑπολειπομένη τῆς νῦν, καθ' ἣν, τὸ πρόβλημα τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος ἔχει ἐξετασθῆ καὶ ἐξετάζεται διαρκῶς καὶ μετ' ἐπιστασίας ὑπὸ ἐπιστημῶν ἀγνώστων τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἢ ἐλάχιστα ἀνεπτυγμένων καὶ εἰς ἐλαχίστους γνωστῶν, οἷαι ἡ ψυχολογία, ἡ φυσική, ἡ φυσιολογία, ἡ ἰατρικὴ καὶ βιονομία. Θὰ ἀπεδείκνυον εὐχερέστατα, ὅτι ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ οὐδεμία ὑπάρχει γραμμὴ ὑπὲρ τῆς ἀγαμίας τοῦ κλήρου ἢ τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ β'. γάμου εἰς τοῦτον· ὅτι ἡ μετάπτωσις εἰς τὴν χηρείαν εἶνε πολὺ

πλέον ἐπικίνδυνος ἀπὸ τὴν ἀγαμίαν. Θὰ ἐπεκαλοῦντο (τὸ ἀποδεδειγμένον) ὅτι πολλὰ ζητήματα θεωρούμενα καὶ πρεσβευόμενενα εἰς παρελθόντας αἰῶνας ὡς ὀρθά, νῦν ἀποδεικνύονται διὰ τοῦ ἐπιχυθέντος ἀπλέτου φωτός, διὰ τοῦ ἀναπτυχθέντος ἀνθρωπίνου νοῦ, ἐσφαλμένα καὶ ἀπορριπτέα ὡς τοιαῦτα, ἅτε βλαβερά. Θὰ ἀπεδείκνυον τέλος ὅτι καὶ ἡ θρησκεία εἶνε ὀρθὸν καὶ φυσικὸν νὰ ἐξετάζηται μετ᾿ ἐπιστασίας εἰς τὸ πρακτικὸν αὐτῆς μέρος καὶ ἐκκαθαίρηται ἀπὸ παντὸς ἐσφαλμένου, ὅπερ παρεισέφρυσεν εἰς αὐτὴν κατὰ καιροὺς ἐξ ἐσφαλμένων ἀντιλήψεων. Ἔχω τὸ θάρρος καὶ τὴν εἰλικρίνειαν νὰ εἴπω, πιστεύων ὅτι λέγω τὴν ἀλήθειαν, ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν ἱερέων τῶν χηρευόντων εἰς ἡλικίαν καὶ δὴ κατωτέραν τῶν 40 ἐτῶν, δύναται, ὡς ἔχουσι νῦν αἱ συνθῆκαι τοῦ βίου, ν᾿ ἀνθέξῃ εἰς τοὺς περικυκλοῦντας αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς ποικίλους πειρασμοὺς καὶ τὸ βάρος τὸ ἐπὶ τῶν ὤμων του τιθέμενον, χωρὶς νὰ καμφθῇ, χωρὶς νὰ συντριβῇ. Αὐτὴ εἶνε ἡ πικρὰ ἀλήθεια, ἥτις ἀποκρυπτομένη ἀποτελεῖ ἔγκλημα ἀσυγχώρητον. Οἱ πάσχοντες, ὅμοιοι ναυαγοῖς, ζητοῦσι σωσίβιον σωτηρίας διὰ τῆς ἀναστολῆς τῆς ὀλεθρίας διατάξεως, καθ᾿ ἣν ὁ ἀτυχήσας νὰ περιπέσῃ εἰς χηρείαν ἱερεὺς δὲν δύναται νὰ ἔλθῃ εἰς β΄. γάμον παρὰ τὴν ἐκπεφρασμένην καὶ δεδηλωμένην γνώμην αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος (Ματθ. 19, 11-12). Ἀνυπολόγιστος εἶνε ἡ ζημία ἡ προσγιγνομένη εἰς τὴν τάξιν τῶν ἱερέων λόγῳ τῆς ἀπαγορευτικῆς ἐκείνης διατάξεως. Πᾶς δὲ πάσχων μὲ τὸν κοινὸν πλέον νοῦν ὡς τὸν ἐμὸν διερωτᾶται κατάπληκτος: Διατί ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ β΄. γάμου εἰς τὸν ἱερέα, ἐνῷ καὶ τρίτος ἐπιτρέπεται καὶ εὐλογεῖται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς ἄλλους χριστιανούς: Διατί ἄλλη ἠθικὴ διὰ τὸν ἱερέα καὶ ἄλλη διὰ τοὺς λοιποὺς τοῦ Χριστοῦ πιστούς: Διατί τὰ χθὲς συμβαδίζοντα ἀδελφικώτατα μυστήρια, ὁ γάμος καὶ ἡ ἱερωσύνη ἐν τῷ αὐτῷ προσώπῳ, δι᾿ ὧν (ἀμφοτέρων μεταδίδεται ἡ θεία χάρις, τὴν ἐπομένην μετὰ ἀναπότρεπτον ἐπελθὸν δυστύχημα νὰ μὴ δύνανται πλέον να συμβαδίζωσιν, ἀλλὰ νὰ ἔχωσι πρὸς ἄλληλα ὡς ἄσπονδοι ἐχθροί: Διατί, ἐνῷ ὁ γάμος ἐπετράπη εἰς τὸν ἱερέα διὰ νὰ ᾖ αὐτῷ λιμὴν σωτηρίας καὶ σωφροσύνης, διὰ νὰ ᾖ ἐν τούτῳ ἄναξ ἑαυτοῦ, τὴν ἐπομένην τῷ ἀρνεῖται διὰ νὰ ἀφεθῇ ὡς ναυαγὸς ἐν μέσῳ τρικυμιώδους θαλάσσης μὲ τὴν ἀπελπισίαν, ὅτι ποτὲ δὲν θὰ ἐπανεισέλθῃ εἰς τὸν τῆς σωτηρίας καὶ γαλήνης λιμένα, ἀλλὰ θὰ γίνῃ βρῶσις τῶν ἀγρίων κυμάτων: Μήπως ὁ μόνος ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶνε ἡ σωτηρία; Καὶ

ἐξακολουθῶν ἐρωτᾷ: Ἄρα γε, ἂν ἔγινεν ἓν σφάλμα, δὲν δύναται νὰ διορθωθῇ; Δὲν δύναται νὰ ἐξευρεθῇ τρόπος, ὥστε νὰ ἐπανεύρουν οἱ φίλοι καὶ καλοὶ σύντροφοι ἀλλήλους, τὰ μυστήρια, τουτέστιν ὁ γάμος καὶ ἡ ἱερωσύνη, καὶ νὰ ἐπανεύρῃ τὴν θέσιν της εἰς τὸ ἑξῆς ἡ τῇ ἐπεμβάσει τῆς αὐθαιρέτου ἀπαγορευτικῆς διατάξεως ἀφαιρεθεῖσα ἐλευθερία τοῦ ἱερέως, ἣν αὐτὸς ὁ πλάστης του ἐσεβάσθη ὡς τὸ πολυτιμότατον τοῦ ἀνθρώπου ἀγαθόν, οὗ ἄνευ οὗτος μεταβάλλεται εἰς ὑποζύγιον, τοῦ ὁποίου θέλησις εἶνε ὁ χαλινὸς καὶ ὁ ἀναβάτης; Ἡ ἐπιβαλλομένη εἰς τὸν χηρεύσαντα ἱερέα, εἰς τὸν ἀδυνατοῦντα αὐτὸν ὡς εἰς πάντα ἄνθρωπον ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐπελθοῦσαν αὐτῷ συμφοράν, ἀπαγόρευσις τοῦ β'. γάμου, καθιστᾷ τοῦτον κυριολεκτικῶς δοῦλον καὶ δέσμιον ἀφαιροῦσα πᾶσαν τὴν ἐλευθερίαν τῆς προσωπικότητός του, ἥτις καὶ μόνη δέον νὰ ῥυθμίζῃ ἀνεπηρεάστως τὴν ὁδὸν τοῦ βίου του, καὶ ἣν λέξιν ἐλευθερίαν ὁ Χριστὸς εἰς τὴν σημαίαν, ἣν ἐκράτει καθ' ὅλον Αὐτοῦ τὸν ἐπὶ γῆς βίον καὶ ἣν ἀεὶ κρατεῖ καλῶν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὴν πρὸς Αὐτὸν πίστιν, πρώτην ἔχει γράψει λέγων· «ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν», «ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω», ἤτοι νόμος τοῦ βίου ἡ ἐλευθερία. Ἑπομένως, ὁ δεσμεύων τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀντιστρατεύεται Αὐτὸν τὸν ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν τῆς ζωῆς ἡμῶν, οὗ ἡ ἰδιοσυστασία εἶνε ἀνεξάντλητος στοργῆς καὶ γλυκύτητος· «οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειραμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας» (Ἑβρ. δ'. 15).

Ἐν κεφαλαίῳ, α'.) ἀφοῦ ὁ ἱερεὺς καλῶς ἐτέθη κατὰ τὸ ὀρθὸν πνεῦμα τῆς θρησκείας ἡμῶν νὰ εἶνε ἔγγαμος καὶ ἀφοῦ ἐν τῷ ἐγγάμῳ βίῳ συνήθισε καὶ δι' αὐτοῦ ἀπέκτησε τέκνα, εἶνε ἄκρως σκληρὸν νὰ στερῆται τῆς ἐλευθερίας, ἣν θείῳ βουλήματι ἔχει νὰ ἔλθῃ εἰς δεύτερον γάμον ἐὰν βούληται, πρὸς ἐξοικονόμησιν καὶ ἀσφάλειαν τοῦ βίου του. Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶνε σύστημα φέρον δουλείαν καὶ ἀπώλειαν, ἀλλὰ σωτηριῶδες σύστημα καταπληκτικῆς ζωτικότητος, οὗ ἡ πρακτικὴ ἀξία εἶνε τηλικαύτη, ὥστε ἐφαρμοζομένη ἐν τῷ βίῳ λύει πάντα τὰ προβλήματα καὶ θεραπεύει πάντα τὰ δεινὰ τὰ κατατρύχοντα τὸν ἄνθρωπον· β'.) ὁ οἰκογενειακὸς βίος ὢν θεάρεστος ἀλλὰ πολυμέριμνος, ἀπαιτεῖ βοηθὸν ἧς ἄνευ ὁ ἀνὴρ ἀδυνατεῖ ἀπολύτως ν' ἀντεπεξέλθῃ εἰς τὰς ὑποχρεώσεις του, καταντῶν εἰς βίον ἀβίωτον· γ'.) ὁ ἱερεὺς μένων μόνος καὶ εἰς ἡλικίαν ἀκμαίαν, διατρέχει μέγιστον, ἂν οὐχὶ βέβαιον κίνδυνον ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως, περιστοιχούμενος ὑπὸ μυρίων πειρασμῶν καὶ δυσχερειῶν, δ'.) ὁ ἐν χηρείᾳ ἱερεὺς ἀπόλλυσι σοβαρώτατον μέρος τῆς ἐμπιστοσύνης, ἣν εἶχε πρὸς μεγίστην ζημίαν καὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ ποιμνίου του. ε').) ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ δευτέρου γάμου εἰς τὸν ἱερέα ἀντιτίθεται οὐ μόνον εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ θέλησιν τὴν ἐκφρασθεῖσαν διὰ τοῦ «οὐ καλὸν εἶνε τὸν ἄνθρωπον μόνον· ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτὸν» (Γεν.

Β΄. 18), ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἠθικήν, τὴν ὑγιεινήν, τὴν ἰατρικήν, τὴν φυσιολογίαν, τὴν βιολογίαν καὶ ψυχολογίαν, φέρουσα κατὰ συνέπειαν ὀλέθρια ἀποτελέσματα. ς΄.) Ἂν κακὸν ἐθεωρήθη ἀνέκαθεν ἡ ἀγαμία καὶ οἱ ἐκ ταύτης κίνδυνοι ἀνωμολογήθησαν ὑφ' ὅλων τῶν πεφωτισμένων ἐκκλησιαστικῶν καὶ μὴ ἀνδρῶν ὅλων τῶν αἰώνων, πολὺ χειρότερον δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ἐν ἀκμαίᾳ ἡλικίᾳ χηρεία, ἥτις περιστοιχεῖται ὑπὸ τῶν συνθηκῶν, ἃς ἐδημιούργησεν ὁ πρὸ βίος, καὶ αἵτινες διὰ τῆς διαλύσεως τῆς συνεργασίας ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς εἰς τὸν ἐναπομείναντα ἄνδρα ἐπιφέρουσιν ὅ,τι εἰς τὸν ἕνα ἵππον τῆς συρομένης ἁμάξης ἐπέρχεται, ὅταν ὁ ἕτερος αἴφνης ἐκλείψῃ, ἢ ὅ,τι εἰς τὸ πτηνὸν οὗ ἡ μία πτέρυξ βλαβῇ. Τὸ βάρος τῶν συνθηκῶν, ἃς ἐδημιούργησεν ὁ ἔγγαμος βίος, μόνον ὑπὸ δύο δύναται τελεσφόρως νὰ βασταχθῇ, διότι οὕτως ἠθέλησεν ὁ Θεός. Ὁ ἀνὴρ εἶνε ἀνίσχυρος ἄνευ τῆς γυναικείας συνάρσεως, καὶ τὸ ὑπὲρ τὰς δυνάμεις βάρος γεννᾷ εἰς αὐτὸν τὴν ἀπελπισίαν καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν, ὧν καρπὸς ἡ καταστροφή. ζ΄.) Πολλαὶ δυσμενεῖς συνθῆκαι αἱ ὁποῖαι περιβάλλουσι τὸν ἐν χηρείᾳ ἱερέα, ἐλλείπουσιν ἀπὸ τὸν ἐν ἀγαμίᾳ ζῶντα κληρικόν. Διό, ἂν ὑπάρχουν λόγοι σοβαροὶ καὶ ἀκαταμάχητοι κατὰ τῆς ἀγαμίας τοῦ κλήρου, ὑπάρχουσι καὶ κατὰ τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ δευτέρου γάμου λόγοι σοβαρώτατοι καὶ πολὺ πλέον ἀκαταμάχητοι. καὶ η΄.) Ἡ ἀγαμία ἐνέχει ὀλιγωτέρους κινδύνους ἢ ἡ χηρεία εἰς ἡλικίαν ἀκμαίαν.

Ὁ ἐν ἀγαμίᾳ κληρικὸς περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἔχει νὰ μεριμνήσῃ πλὴν τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀναβαίνουσι δὲ εἰς τὴν συνείδησίν του παραστάσεις ἀφορῶσαι μόνον τὸν ἑαυτόν του· ἐνῷ ὁ εἰς χηρείαν περιελθὼν ἱερεὺς δὲν ἔχει οὕτως· οὗτος, πλὴν τῶν λοιπῶν κινδύνων, κατατρύχεται, ταράσσεται καὶ εἰς ἀπελπισίαν φέρεται πολλάκις, πρῶτον ἀπὸ τὰς εἰς τὴν συνείδησίν του ἀνερχομένας ζωηροτάτας παραστάσεις τοῦ διακοπέντος συζυγικοῦ βίου, καὶ δεύτερον ἀπὸ τὰς ποικίλας φροντίδας διὰ τὰ παιδιά του, ἀφορώσας τὴν συντήρησίν των, τὸ πῶς θὰ τύχωσι καλῆς ἀγωγῆς, πῶς θὰ ἀποσοβηθῶσι δι' αὐτὰ οἱ μυρίοι καὶ παντοῖοι κίνδυνοι κ.λ. κ.λ., αἵτινες πᾶσαι φυγαδεύουσι καὶ αὐτὸν τὸν μέγαν εὐεργέτην ὕπνον ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του.

Ἐκ τῶν σκέψεων τούτων ὁρμηθεὶς καὶ ἐκ τῆς πίστεως, ὅτι ὅ,τι ἐκθέτω δὲν εἶνε πλαστόν τι, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια, ἡ τῶν πραγμάτων φωνὴ καὶ δὴ ἐν πενιχρᾷ περιγραφῇ, λαμβάνω τὸ θάρρος ὁ ἐν ἱερεῦσιν ἐλάχιστος, νὰ παρακαλέσω θερμῶς τὴν μόνην δυναμένην νὰ τείνῃ χεῖρα σώτειραν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν σπουδαιοτάτην αὐτὴν ἐκκλησιαστικὴν ὑπόθεσιν διὰ τῆς ἀναστολῆς τῆς ὀλεθρίας διατάξεως τῆς ἀπαγορευούσης τὸν β΄ γάμον εἰς τὸν ἱερέα, σῴζουσα οὕτω ὁλόκληρον στρατιὰν δυστυχῶν καὶ νῦν καὶ εἰς τὸ μέλλον. Ἔχων δ' ἀσάλευτον τὴν ἐλπίδα καὶ πίστιν, ὅτι ἡ παράκλησίς μου θὰ

ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ θὰ θεωρηθῇ οὐχὶ μεμονωμένη, ἀλλ' ὡς διερμηνεύουσα πάντων τῶν ὁμοιοπαθῶν ἀδελφῶν τὸν πόνον καὶ τὴν γνώμην ἐν ὀλίγοις εἰς τὸ προκείμενον ζήτημα, ὑποσημειοῦμαι βαθυσεβάστως.

Ἐν Βάμῳ (Κρήτης) τῇ 10/10 1919

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ
Οἰκονόμος

ΝΕΑ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΑ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ

1. *Ἐθνικὴ Συνέλευσις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας.*

Μεγάλη ἐπ' ἐσχάτων ἔγεινεν ἐν τῷ ἀγγλικῷ τύπῳ συζήτησις περὶ σπουδαίου καὶ γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος Νομοσχεδίου, ὅπερ ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπ. Καντερβουρίας εἰς τὴν Ἀγγλ. Βουλὴν καὶ δι' οὗ συνιστᾶται ἴδιον Νομοθετικὸν Σῶμα τῆς Ἀγγλ. Ἐκκλησίας ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν δύο Βουλῶν. Ἡ σύστασις τοῦ Σώματος τούτου ἐκρίθη ἀναγκαία, ἵνα μὴ ἐπέρχηται ἐν ταῖς Βουλαῖς ἐπιβράδυνσις καὶ ἀναβολὴ τῆς ψηφίσεως ἐκκλησ. νομοσχεδίων ὡς ἐκ τῆς πληθώρας τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν. Τὸ νομοσχέδιον τοῦτο παρατίθεται ἐνταῦθα ὑφ' ὃν τύπον ἐψηφίσθη εἰς γ' ἀνάγνωσιν. — Τὸ ἕτερον νομοσχέδιον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἄρσιν τῆς πολιτικῆς «ἀνικανότητος» τῶν κληρικῶν καὶ τῶν ἄλλων λειτουργῶν τῆς θρησκείας, ὡς μελῶν τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων καὶ τῶν Δημαρχιακῶν Συμβουλίων].

Νόμος πρὸς ἀπονομὴν δικαιωμάτων εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, συγκροτηθεῖσαν συμφώνως τῷ συντάγματι τῷ συνημμένῳ ἐν παραρτήματι εἰς τὰς ἀναφορὰς τὰς ἀπευθυνθείσας πρὸς τὴν Α. Μεγαλειότητα ὑπὸ τῶν Συνόδων τῆς Καντερβουρίας καὶ τῆς Ὑόρκης, τῇ 10 Μαΐου 1919, καὶ πρὸς ἄλλους συναφεῖς σκοπούς.

Ἐπειδὴ αἱ Σύνοδοι τῆς Καντερβουρίας καὶ τῆς Ὑόρκης, ἐν ἀναφοραῖς αὐτῶν, ἀπευθυνθείσαις, τῇ 10 Μαΐου 1919, πρὸς τὴν Α. Μεγαλειότητα, ὑπέδειξαν, ὅτι δέον ὑπὸ τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν ἐξουσίαν τῆς Α. Μ. καὶ τοῦ Κοινοβουλίου νὰ παρασχεθῶσι δικαιώματα, ὅσον ἀφορᾷ τὴν νομοθεσίαν, ἐπὶ ζητημάτων ἀναφερομένων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀγγλίας, εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν αὐτῆς, συγκεκροτημένην κατὰ τὸν τρόπον, τὸν ἐκτεθειμένον ἐν τῷ παραρτήματι τῷ συνημμένῳ ἐν διαφόροις αὐτῆς ἀναφοραῖς·

Καὶ ἐπειδὴ εἶνε σκόπιμον, ὑπὸ τὸν προειρημένον ἔλεγχον καὶ τὴν ἐξουσίαν, νὰ παρασχεθῶσι τοιαῦτα δικαιώματα εἰς τὴν οὕτω συγκεκροτημένην Ἐθνικὴν Συνέλευσιν:

Θεσπίζονται ὑπὸ τοῦ Μεγ. Βασιλέως, γνώμῃ καὶ συγκαταθέσει τῶν

τε Πνευματικῶν καὶ Κοσμικῶν Λόρδων καὶ τῶν Κοινοτήτων, καὶ διὰ τοῦ κύρους τῶν ἰδίων, τάδε:

Α΄. Ἐν τῷδε τῷ Νόμῳ:

1) «Ἐθνικὴ Συνέλευσις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας» (πρότερον καλουμένη «Ἐκκλησ. Συνέλευσις») σημαίνει τὴν συνέλευσιν τὴν συγκροτουμένην συμφώνως πρὸς τὸ καταστατικόν, τὸ ἐκτεθειμένον ἐν τῷ παραρτήματι τῶν αἰτήσεων τῶν διαβιβασθεισῶν πρὸς τὴν Α. Μ. ὑπὸ τῶν Συνόδων τῆς Καντερβουρίας καὶ τῆς Ὑόρκης, τῇ 10 Μαΐου 1919, καὶ κατ' ἐντολὴν τῆς Α. Μ. εἰσαχθεισῶν πρὸ ἀμφοτέρων τῶν Βουλῶν.

2) «Καταστατικόν» ἐστι τὸ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καταστατικόν, τὸ ἐκτεθειμένον ἐν τῷ παραρτήματι τῶν προειρημένων αἰτήσεων κτλ.

3) «Νομοθετικὴ Ἐπιτροπὴ» εἶνε ἡ Νομοθετικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἡ διοριζομένη συμφώνως πρὸς τὰς προβλέψεις τοῦ Καταστατικοῦ.

4) «Ἐκκλησ. Ἐπιτροπὴ» εἶνε ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ ἰδιαιτέρου Συμβουλίου τῆς Α. Μ., καταρτιζομένη ὡς προβλέπεται ἐν τῷ β΄ μέρει τοῦ Νόμου τούτου.

5) «Μέτρον» εἶνε μέτρον νομοθετικὸν μέλλον νὰ τύχῃ τῆς Βασιλικῆς ἐγκρίσεως καὶ νὰ λάβῃ κῦρος Νόμου τοῦ Κοινοβουλίου, συνῳδὰ ταῖς προβλέψεσι τοῦ παρόντος Νόμου.

Β΄. 1) Θὰ ὑφίσταται Ἐπιτροπὴ τοῦ ἰδιαιτέρου Συμβουλίου τῆς Α. Μ. ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ἐκκλησ. Ἐπιτροπὴ τοῦ ἰδιαιτέρου Συμβουλίου».

2) Ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ» θὰ συνίσταται, ἐκ τῶν μελῶν τοῦ ἰδιαιτέρου Συμβουλίου, οὐχὶ πλειόνων τῶν 25 ἐν ὅλῳ, ἅτινα ἡ Α. Μ. ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν θὰ ἔκρινε κατάλληλον νὰ διορίζῃ πρὸς τοῦτο, τῆς διαρκείας τῆς θητείας αὐτῶν οὔσης δεκαετοῦς.

3) 12 τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησ. Ἐπιτροπῆς δύνανται νὰ ἐξασκῶσι καὶ ἐκτελῶσι τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα αὐτῆς.

Γ΄. 1) Πᾶν μέτρον, διερχόμενον διὰ τῆς Ἐκκλησ. Συνελεύσεως, θὰ ὑποβάλληται ὑπὸ τῆς Νομοθετικῆς εἰς τὴν Ἐκκλησ. Ἐπιτροπήν, ὁμοῦ μετὰ τόσων σχολίων καὶ διασαφήσεων, ὅσας ἡ Νομοθετικὴ Ἐπιτροπὴ θὰ ἔκρινε σκόπιμον, ἢ ἡ Ἐκκλησ. Ἐπιτροπὴ θὰ ἔστελλεν, ὅπως προστεθῶσιν.

2) Ἡ Ἐκκλησ. Ἐπιτροπὴ θέλει μετὰ τοῦτο μελετήσει τὸ οὕτως ὑποβληθὲν αὐτῇ μέτρον καὶ δύναται, ἐφ' ὅσον θὰ διαρκῇ ἡ μελέτη αὕτη, εἴτε ἰδίᾳ πρωτοβουλίᾳ, εἴτε τῇ αἰτήσει τῆς Νομοθετ. Ἐπιτροπῆς, νὰ προσκαλῇ ταύτην εἰς σύσκεψιν πρὸς συζήτησιν τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων, καὶ ἐπ' αὐτοῦ θὰ συγκαλῆται συνέλευσις καὶ τῶν δύο ὁμοῦ Ἐπιτροπῶν.

3) Μετὰ τὴν μελέτην τοῦ μέτρου ἡ Ἐκκλησ. Ἐπιτροπὴ θέλει συντάσσει ἔκθεσιν ἐπ' αὐτοῦ πρὸς τὴν Α. Μ., διαγράφουσα τὴν φύσιν καὶ τὰς νομικὰς συνεπείας τοῦ μέτρου καὶ τὰς ἀντιλήψεις της ἐπὶ τῆς σκοπιμότητος αὐτοῦ, εἰδικῶς ὡς πρὸς τὰ συνταγματικὰ δίκαια τῶν ὑπηκόων τῆς Α. Μ.

4) Ἡ Ἐκκλησ. Ἐπιτροπὴ θὰ κοινοποιῇ τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς ἐν σχεδίῳ πρὸς τὴν Νομοθ. Ἐπιτροπήν, ἀλλὰ δὲν θὰ ὑποβάλλῃ αὐτὸ πρὸ τῆς Α. Μ. πρὶν ἢ ἡ Νομοθ. Ἐπιτροπὴ ἐκφράσῃ τὴν ἑαυτῆς ἐπιθυμίαν, ὅτι θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ παρουσιασθῇ ὡς ἔχει.

5) Οἱονδήποτε χρόνον πρὸ τῆς ὑποβολῆς τῆς Α. Μ. τῆς ἐκθέσεως ἡ Νομοθ. Ἐπιτροπὴ δύναται, εἴτε ἰδίᾳ πρωτοβουλίᾳ, εἴτε τῇ αἰτήσει τῆς Ἐκκλ. Συνελεύσεως, νὰ ἀποσύρῃ μέτρον τι ἀπὸ περαιτέρω μελέτην ὑπὸ τῆς Ἐκκλησ. Ἐπιτροπῆς. Ἀλλ' ἡ Νομοθ. Ἐπιτροπὴ δὲν θὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν νά τροποποιήσῃ μέτρον τι τῆς Ἐκκλησ. Συνελεύσεως εἴτε πρό, εἴτε μετὰ συνδιάσκεψιν μετὰ τῆς Ἐκκλησ. Ἐπιτροπῆς.

6) Μέτρον τι, ὂν σύμφωνον τῷ Νόμῳ τούτῳ, δύναται νὰ ἀναφέρηται πρὸς οἱονδήποτε ζήτημα ἀφορῶν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀγγλίας καὶ δύναται νὰ ἐκτείνηται μέχρι τροποποιήσεως ἢ ἀκυρώσεως ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει Νόμου τινὸς τοῦ Κοινοβουλίου, συμπεριλαμβαναμένου καὶ τούτου τοῦ Νόμου.

Δ΄. Ὅταν ἡ Ἐκκλησ. Ἐπιτροπὴ θέλει ἀναφερθῇ πρὸς τὴν Α. Μ. περί τινος μέτρου ὑποβληθέντος ὑπὸ τῆς Νομοθ. Ἐπιτροπῆς, ἡ ἀναφορὰ μετὰ τοῦ κειμένου τοῦ μέτρου ἐκείνου, θέλει ὑποβληθῇ πρὸ τῶν δύο Βουλῶν πάραυτα, ἐὰν αὗται συνεδριάζωσιν, ἢ κατὰ τὴν ἑπομένην περίοδον, καὶ ἐπ' αὐτοῦ, κατόπιν ἀναφορᾶς ἐκ μέρους ἑκάστης Βουλῆς ζητούσης ἵνα τοιοῦτον μέτρον ὑποβληθῇ τῇ Α. Μ., τοῦτο ὄντως θέλει ὑποβάλλεσθαι αὐτῷ καὶ θέλει ἔχει ἰσχὺν καὶ τὰ ἀποτελέσματα Νόμου τοῦ Κοινοβουλίου, δυνάμει τῆς Βασιλικῆς ἐπικυρώσεως γιγνομένης κατὰ τὸν αὐτὸν καὶ ἐπὶ τῶν Νόμων τοῦ Κοινοβουλίου τρόπον.

Ε΄. Ὁ Νόμος οὗτος δύναται νὰ κληθῇ Νόμος τῆς Συνελεύσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας (δικαιώματα) τοῦ 1919.

2. Ὁ Κλῆρος ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ.

[Τὸ κατωτέρω νομοσχέδιον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἄρσιν τῆς πολιτικῆς «ἀνικανότητος» τῶν κληρικῶν καὶ τῶν ἄλλων λειτουργῶν τῆς Θρησκείας ἐν Ἀγγλίᾳ ὡς μελῶν τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων καὶ τῶν Δημαρχιακῶν Συμβουλίων.]

1. Ὅτι, κατὰ καὶ μετὰ τὴν ψήφισιν τοῦ Νόμου τούτου οὐδεὶς θέλει θεωρηθῇ ἀκατάλληλος, ἢ ὑποκείμενος εἰς ποινήν τινα, ὅπως παρακάθηται καὶ ψηφοφορῇ ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι εἶνε χειροτονημένος Ἱερεὺς ἢ Διάκονος, ἢ διατελεῖ λειτουρ-

γὸς τῆς ἐν Σκωτίᾳ Ἐκκλησίας, καὶ ὁ Νόμος τοῦ 1801 τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων («ἀνικανότης τοῦ Κλήρου»), διὰ τοῦ παρόντος ἀκυροῦται.

2) Ἡ ὑποδιαίρεσις (β) τοῦ Τμήματος 12, τοῦ περὶ Δημαρχιακῶν Συμβουλίων Νόμου, τοῦ 1882, ἀκυροῦται διὰ τοῦ παρόντος, καὶ οὐδεὶς τοῦ λοιποῦ θέλει θεωρηθῆ ἀνίκανος νὰ ἐκλεγῆ, ἢ νὰ ἦ σύμβουλος Δημαρχ. Συμβουλίου, λόγῳ τοῦ ὅτι ἀνήκει εἰς τὰ Ἱερὰ Τάγματα, ἢ τοῦ ὅτι εἶνε κανονικὸς Λειτουργὸς ἑτεροδόξου Ἐκκλησίας.

3) Ὁ Νόμος οὗτος δύναται νὰ τεθῆ ὡς Νόμος τοῦ 1919 τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων καὶ τῶν Δημαρχ. Συμβουλίων (Ἱκανότης τῶν Κληρικῶν).

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

Μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς πληροφορούμεθα ἐκ τοῦ «Πανταίνου» Ἀλεξανδρείας, ὅτι λίαν προσεχῶς ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ πολέμου διακοπεῖσα ἔκδοσις τῆς «Νέας Σιὼν» τῶν Ἱεροσολύμων. Ἡ ὑπὸ νέας συνθήκας συνέχισις τοῦ τόσον λαμπρὰν σταδιοδρομίαν σημειώσαντος περιοδικοῦ τούτου τῆς Ἐκκλησίας Σιὼν τῇ συμβολῇ τῶν λογίων ἐν τῇ Ἁγιοταφικῇ Ἀδελφότητι κληρικῶν εὐχόμεθα ν' ἀποβῆ ἀνταξία καὶ τοῦ παρελθόντος αὐτοῦ, καὶ τῶν συγχρόνων ἀναγκῶν τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

— Ἐν τῇ ἐφημερίδι «Νέᾳ Ἑλλάς» ὁ κ. Ν. Δέλλιος ἐδημοσίευσε περὶ σχολικῆς μουσικῆς ἐνδιαφέρον ἄρθρον. ἐν ᾧ πολὺ ὀρθῶς συσχετίζει καθ' ὅλου τὴν μουσικὴν πρὸς τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα. Τὸ ἄρθρον τοῦτο παρέχει ἡμῖν ἀφορμὴν νὰ ὁμιλήσωμεν ἐν προσεχεῖ φύλλῳ ἐκτενέστερον ἐπί τινων σημείων, τὰ ὁποῖα θίγει.

—Ἑπτακοσιοστὴ ἀμφιετηρὶς τῆς πρώτης Ἀρχιεπισκοπῆς Σερβικοῦ Κράτους (1219—1919). «ΠΑΝΤΑΙΝΟΣ» Τόμ. ΙΑ'. Ἀρ. 40. Κατὰ μετάφρ. ὑπὸ Ι. Φωκυλίδου ἐκ τῆς «Internationale Kirchliche Zeitschrift». Ἱστορεῖ ἐν συντομίᾳ τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Σάββαν καὶ δὴ τὰ τῆς ἐπιδράσεως αὐτοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐθνικὴν καὶ Ἐκκλησιστικὴν ζωὴν τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ• ἀπὸ τῶν πρώτων ἱστορικῶν βημάτων του μέχρι σήμερον. Ὁ Ἅγιος Σάββας, λέγει, εἶναι ὁ λύσας τὸ ἐκκλησιαστικὸν καὶ ἐθνικὸν πρόβλημα τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ, ἡ δὲ παρουσα γενεὰ ἐπραγματοποίησεν αὐτὰ ταῦτα τὰ ἀρχαῖα ἐθνικὰ ἰδεώδη τοῦ Σερβ. λαοῦ, τὰ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Σάββα κηρυχθέντα.

Ἡ «Christian Science Sentinel» ἐκ μακροῦ ἄρθρου τῆς «Balkan Review» περὶ τῶν γνωμῶν τοῦ Μητροπ. Ἀθηνῶν ἐπὶ τῶν καθόλου ἐκκλησ. πραγμάτων δημοσιεύει τὴν ἑξῆς περικοπήν:

— Ἐὰν αἱ Ἐκκλησίαι ἐκεῖναι, αἵτιτες διετήρησαν ἐπὶ τόσον καιρὸν μίαν στάσιν ἐχθρικὴν πρὸς ἄλλας Ἐκκλησίας, θελήσουν εὐσυνειδήτως

ν' ἀνασκοπήσωσι τὴν ἱστορίαν τῆς ἐχθρότητος ταύτης, θ' ἀναγκασθοῦν νὰ ὁμολογήσουν ὅτι τ' ἀποτελέσματα δὲν εἶνε ἀντάξια τῶν ἀγώνων καὶ τῶν θυσιῶν των. Τὸ ζήτημα τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς χριστιανικῆς ἑνότητος δὲν δύναται νὰ λυθῇ εἴτε διὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ, εἴτε διὰ τῶν ἐρίδων. Τὸ ἰδεῶδες θὰ κατορθωθῇ διὰ τῆς ὑπομονῆς ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ἡ μέθοδος αὕτη θὰ ἐλευθερώσῃ τὰς χριστιανικὰς ὁμάδας ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιραν τῶν συζητήσεων, τῶν λογομαχιῶν, τῶν ἐξογκώσεων, καὶ παρακινοῦσα αὐτὰς πρὸς ἀμοιβαῖον σεβασμὸν καὶ ἐκτίμησιν, θὰ παρασκευάσῃ τὸ ἔδαφος πρὸς συνεργασίαν ἐπ' ἐκείνων τῶν πρακτικῶν ἀντικειμένων, ἅτινα εἶναι κοινὰ εἰς πάσας τὰς Ἐκκλησίας».

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

ΟΙ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΙ

Καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ παρηκολουθήσαμεν καὶ παρ' ἄλλων ἠκούσαμεν ὁποίαν διακωμῴδησιν ὑφίστανται οἱ ἐπικήδειοι λόγοι. Τὸ λεπτότερον, συγχρόνως δὲ καὶ τὸ δυσκολώτερον τοῦτο εἶδος τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ῥητορικῆς τέχνης, ἐνῷ θὰ ὤφειλε νὰ ἐμπνέῃ δισταγμούς, ἀπ' ἐναντίας ὑπὸ πολλῶν θεωρεῖται ἀφορμὴ τῆς παραδοξοτέρας προχειρολογίας. Καὶ ἐκφωνοῦνται δῆθεν ἐπικήδειοι ὑπὸ οἱουδήποτε τυχόντος, καὶ τὸ χειρότερον, πολλάκις δημοσιεύονται πάντως διὰ νὰ ὑποχρεωθοῦν οἱ πενθοῦντες οἰκεῖοι. Ἀλλὰ καιρὸς εἶναι ἐπὶ τέλους νὰ νοηθῇ καὶ νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ παρ' ἡμῖν τὸ ἱερὸν λόγιον: «ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη». Ἐκεῖνος, ὅστις συναισθάνεται, ὅτι ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ τιμήσῃ μὲ τῆς εὐγλωττίας του τὰ ἄνθη τὸν φίλον νεκρόν, ἠμπορεῖ νὰ τὸ πράξῃ καὶ ἄλλως. Ἀλλ' ὑπὸ τοὺς θόλους τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς στιγμάς, καθ' ἣν ἡ μήτηρ Ἐκκλησία ἀποδίδει εἰς ἓν τῶν τέκνων της τὰς ἀποχαιρετηστηρίους εὐχάς της, αὐτὴ καὶ μόνη ἔχει τὸν λόγον διὰ τῶν λειτουργῶν της, καὶ δὴ καὶ μόνον τῶν «ὑπουργούντων εἰς τὸ θεῖον κήρυγμα». Αἱ ὑπερβολαί, αἱ παραδοξολογίαι, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ ἀκουσθῶσιν ἐν κηδείαις, ὑπερβαίνουσι πᾶν ὅριον. Εὐτυχῶς καὶ εἰς τοῦτο θέτει τέρμα ἡ σχετικὴ περὶ τῶν κηδειῶν ἐγκύκλιος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου, καλὸν δ' εἶνε νὰ ἐπεκταθῇ τὸ μέτρον καὶ πέραν τῶν Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς.

ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ

= Λέγεται ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἐκλογῶν ἐνεποίησαν ἀγαθὰς ἐντυπώσεις περὶ τὸ Βατικανόν.

Ἐπίσης ὅτι οἱ κύκλοι τοῦ Βατικανοῦ νομίζουν ὅτι ἡ νέα Γαλλικὴ Βουλὴ θὰ δεχθῇ νὰ ἔλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν φιλικῶν σχέσεων μεταξὺ Γαλλικῆς Δημοκρατίας καὶ Βατικανοῦ.

= Μὲ πολλὴν εὐστοχίαν ἐκτιμᾷ ἡ «Ἑστία» τὰ μέτρα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας περὶ τῆς ἐνδυμασίας τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν.

Κατ' αὐτὴν ταῦτα στρέφονται «κατὰ τῆς ἐκκολάψεως λιμοκοντορίσκων καὶ κοκκετιδίων, ποὺ παρατηροῦνται ἐσχάτως».

«Κάτω λοιπὸν - ἀναφωνεῖ—οἱ ἀνδρικοὶ λαιμοδέτες, τὰ κολλάρα τῆς μόδας, τὰ μπαστουνάκια, τὰ πρόωρα ντεκολτὲ καὶ ἡ πρωιμωτάτη μεταξωτὴ κάλτσα! Τὰ παιδιὰ πρέπει νὰ ξαναγίνουν παιδιά.

«Καὶ ἀφοῦ ὑπάρχουν γονεῖς ἐννοοῦντες νὰ στέλνουν εἰς τὰ θρανία τῶν σχολείων ἀντὶ μαθητῶν ἀνηλίκους κομψευομένους κυρίους καὶ φιλάρεσκα δεσποινίδια τοῦ γάλακτος, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δὲν λείπουν κάποτε καὶ τὰ βαμμένα χείλη, τὸ σχολεῖον ἂς παύσῃ νὰ δέχεται ὅλην αὐτὴν τὴν σαχλὴν πρωιμότητα».

Πολὺ ὀρθά, πρῦ παντὸς δὲ πολὺ ζ ω ν τ α ν ά.

— Ὁ κ. Πολίτης ἐτηλεγράφησεν ὅτι πλούσιος Ἕλλην ἐκ Καισαρείας, ὁ κ. Σταῦρος Γιαλαντζῆς, ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Βενιζέλου λίαν σπουδαῖον χρηματικὸν ποσὸν πρὸς ἵδρυσιν Πανεπιστημίου ἐν Σμύρνῃ.

Τὸ ποσὸν τοῦτο, ἐγράφη, ὅτι ἀνέρχεται εἰς 5 ἑκατομμύρια.

— Ἡ ἐν Κύπρῳ ἐκδιδομένη ἐφημερὶς «Πατρὶς» τῆς 5 Ὀκτωβρίου δημοσιεύει τηλεγράφημα τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ διαμένοντος Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, δι' οὗ οὗτος πληροφορεῖ ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος ἐδήλωσεν εἰς τὴν Κυπριακὴν πρεσβείαν, ὅτι τὸ ζήτημα θὰ λυθῇ συμφώνως πρὸς τοὺς ἐθνικοὺς ἡμῶν πόθους, ἡ λύσις ὅμως θὰ ἀναβληθῇ ἕνεκα τῆς ἐκκρεμότητος ἄλλων ζητημάτων.

— Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Δευτέρας ἡ πόλις ἡμῶν διατελεῖ ἀνάστατος ἕνεκα ἀνακαλυφθείσης στυγερᾶς συνωμοσίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερὰ Σύνοδος

Συνεδρίασις 11 Νοεμβρίου. — Ἀπεφασίσθη νὰ ἐνεργηθῶσιν ὑπὲρ τῶν ὀρφανῶν τοῦ πολέμου ἔρανοι κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων ἐνεργείᾳ τῶν κατὰ τόπους ἱερέων καὶ διδασκάλων.

— Διωρίσθησαν ἐφημέριοι εἰς τὰς κενὰς θέσεις ἐν Μονάχῳ ὁ Ἀρχιμ. Εὐάγγελος Ἀντωνιάδης καὶ ἐν Σόφιᾳ ὁ Ἀρχιμ. Θεόκλητος Σφήνας.

— Ἐχορηγήθη τῷ Σεβ Ἐπισκόπῳ Δημητριάδος κ. Γερμανῷ ἑπταήμερος κανονικὴ ἄδεια, ὅπως ἔλθῃ εἰς Ἀθήνας.

— Ἐκηρύχθη καὶ πνευματικῶς διαλελυμένος συνῳδὰ τῇ σχετικῇ ἀποφάσει τοῦ ἐν Πάτραις Πρωτοδικείου ὁ γάμος τοῦ Δημ. Παπασταθοπούλου καὶ τῆς Ἰουλίας τὸ γένος Α. Παπαγεωργίου, κατοίκων Αἰγίου, ἀνετέθη δὲ ἡ ἔκδοσις τοῦ νενομισμένου διαζυγίου εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Ἀθηνῶν.

— Ἐπετράπησαν δύο γάμοι 6ου βαθμοῦ ἐξ αἵματος: τοῦ Ἀριστείδου Ἀλεξοπούλου μετὰ τῆς Μαρίας Γ. Τζιναέρη καὶ Ἰ. Καραντώνη μετὰ τῆς Μαρίας Ἰ. Δαλφῆ καὶ ὁ γάμος τοῦ Γεωργίου Ζαμπακόλα μετὰ τῆς Βασιλικῆς χήρας Κουτσονικόλα 5ου βαθμοῦ ἐξ ἀγχιστείας.

Ἀπερρίφθησαν δὲ δύο αἰτήσεις ἐπὶ γάμων 4ου βαθμοῦ ἐξ ἀγχιστείας.

Ἱερὰ Μητρόπολις

Ἐστάλη πρὸς τὴν Α. Σ. τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα.

[22—11—919 Λονδῖνον]

Σεβασμ. Μητροπολίτην Μελέτιον

Ἀθήνας

Πρόκειται νὰ γίνῃ ἔκκλησις ἐκ μέρους τῶν Ἀρχιεπισκόπων ὁμοῦ μετὰ τῶν τῆς ἐλευθέρας Ἐκκλησίας ἀρχηγῶν καὶ ταὐτόχρονος ἔκκλησις ἐκ μέρους τοῦ Πάπα πρὸς συλλογὴν ἐράνων κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἀθώων παίδων μηνὶ Δεκεμβρίῳ, πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ὑπὸ τῆς πείνης πληγέντων στρωμάτων καὶ ἰδίᾳ τῶν παίδων. Ἡ ἔκκλησις δημοσιευθήσεται ἐνταῦθα τῇ 24 Νοεμβρίου. Θὰ ἠθέλετε νὰ κάμητε τὸ ἴδιον;

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κανταβρυγίας

Ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης ἀπήντησε διὰ τοῦ ἑξῆς τηλεγραφήματος:

Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Καντερβουρίας

24 Νοεμβρ. 1919 *Λονδῖνον*

Τὸ χριστιανικὸν ἔργον, οὗτινος ἐπελήφθητε ἐν συνδέσμῳ μετὰ τῶν ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν ἀρχηγῶν ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τῆς πείνης πληγέντων καὶ τῶν ἐν δυστυχίᾳ παιδίων, εἶναι ἄξιον θερμῆς πρὸς τὸν Θεὸν εὐχαριστίας. Εὐγνωμονοῦμεν ὁλοψύχως, διότι δὲν ἐλησμονήσατε τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν, ἧς τὰ πεινῶντα καὶ γυμνητεύοντα ὀρφανὰ ἀνέρχονται εἰς δεκάδας χιλιάδων. Συμμετέχομεν προθύμως καὶ τῆς ἐνεργείας καὶ τῶν εὐχῶν ὑμῶν προσθέτοντες, ὅτι τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῶν ἀθῴων νηπίων διενεργηθήσεται γενικῶς ἐν ὅλῃ τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ ὁ αὐτὸς ὑπὲρ τῶν ἐν δυστυχίᾳ ὀρφανῶν ἔρανος.

† *Ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Μελέτιος*

— Προεκηρύχθη ἐκλογὴ ἐφημερίου τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ Σαλαμῖνος τὴν 21 Νοεμβρίου 1919. — ἐνεκρίθη νὰ συσταθῇ ἐπιτροπὴ πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ ἀνεγέρσεως Ναοῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἐν Ἀσπροπύργῳ.

— Προεκηρύχθη ἐκλογὴ Ἐπιτρόπου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Βασιλείου Πειραιῶς ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Ἀλεξ. Μπαγλαντζῆ τὴν 24 Νοεμβρίου 1919.

— Διωρίσθη ἡγούμενος τῆς Μονῆς Κλειστῶν ὁ Βενιαμὶν Παπαντωνίου κατὰ μετάπεμψιν ἐκ τῆς Μονῆς Πεντέλης.

— Προεκηρύχθη ἐκλογὴ ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου Κηφισίας καὶ ὡρίσθη ἡμέρα ἐκλογῆς ἡ 24 Νοεμβρίου 1919.

— Τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν ἑορτὴν τῶν Ταξιαρχῶν ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης ἐχοροστάτησεν εἰς τὸν Ναὸν τῆς Μονῆς Πετράκι ἑορτάζοντα ἐν μέσῳ πυκνοῦ ἐκκλησιάσματος, πρὸς ὃ ὡμίλησε περὶ τῆς ἀξίας τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅστις τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ ἀποστέλλει εἰς διακονίαν διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης χοροστατήσας εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἐν μέσῳ πολυαρίθμου ἐκκλησιάσματος ὡμίλησεν ἐπὶ τῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς «τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω», διδάξας ὅτι ἡ ζωὴ τότε μόνον εἶνε ἀξία τοῦ ὀνόματος αὐτῆς, ὅταν συνδέεται μὲ τὴν αἰωνιότητα καὶ τοὺς διέποντας αὐτὴν θείους νόμοις.

Διάφορα

— Αἱ διαλέξεις τῆς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν σπουδῶν ἀρχίζουν αὔριον Πέμπτην ὥραν 6ην μ. μ. ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Παρνασσοῦ διὰ προεισαγωγῆς τοῦ Σ. Μητροπολίτου καὶ μὲ ἀγορητὴν τὸν Βυζαντινολόγον κ. Γ. Σωτηρίου.

— Τῇ 1 ἱσταμένου ὁ ὑφηγητὴς τῆς Ἱστορίας τῆς Χημείας κ. Μιχαὴλ Στεφανίδης, συντάκτης τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ, ἀρχόμενος τῶν πανεπιστημιακῶν του παραδόσεων ὡμίλησεν ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς Νομικῆς Σχολῆς ἐνώπιον πυκνοῦ ἀκροατηρίου περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς χρησιμότητος τῆς Ἱστορίας τῶν Ἐπιστημῶν.

— Ἐν τῇ αὐτῇ αἰθούσῃ καὶ ἐν πυκνοτάτῳ ἀκροατηρίῳ ἤρξατο τῶν παραδόσεών του ὁμιλήσας περὶ Νομισματολογίας καὶ ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Σβορῶνος.

— Ἡ Σχολὴ τῶν Φυσικῶν καὶ Μαθηματικῶν Ἐπιστημῶν ἐτέλεσε τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου ἐπιστημονικὸν μνημόσυνον τοῦ ἐν τῇ ξένῃ ἀποβιώσαντος μέλους αὐτῆς Δημ. Τσακαλώτου. Περὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἔργου τοῦ μεταστάντος ὡμίλησεν ὁ Καθηγητὴς κ. Κ. Ζέγγελης.

Θεολογ. Σχολή. — Ὁ τακτικὸς Καθηγητὴς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ποιμαντικῆς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου κ. Ἀμίλκας Ἀλιβιζᾶτος δοὺς τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ τὸν νενομισμένον ὅρκον ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του.

— Μετὰ λύπης πληροφορούμεθα ὅτι δὲν ἀνέρρωσαν ἔτι ἐντελῶς οἱ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ φθινοπώρου ἀσθενοῦντες Καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. κ. Ν. Παπαγιαννόπουλος, Κοσμήτωρ, καὶ Ἐ. Ζολώτας, Προκοσμήτωρ. Τούτου ἕνεκα τὰ καθήκοντα τοῦ Κοσμήτορος κατ' ἐκλογὴν τῆς Θ. Σχολῆς ἀνέλαβε προσωρινῶς ὁ ἐκ τῶν Καθηγητῶν κ. Γ. Δέρβος.

— Ἔν τινι τῶν τελευταίων αὐτῆς συνεδριῶν ἡ Πανεπιστημιακὴ Σύγκλητος ἀνέθηκε τὴν ἐκφώνησιν τοῦ καθιερωμένου λόγου κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Τριῶν

Ἱεραρχῶν τοῦ ἐπιόντος ἔτους εἰς τὸν Καθηγητὴν τῆς Θεολογ. Σχολῆς κ. Γρηγόριον Παπαμιχαήλ.

— Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Παραμυθίας ὅτι προνοίᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Παραμυθίας κ. Νεοφύτου ἱδρύθη ἐν τῇ πόλει ταύτῃ «Οἰκοτροφεῖον», ἐν ᾧ θὰ συτίζωνται μαθηταὶ φοιτῶντες εἰς τὸ Σχολαρχεῖον καὶ τὸ Γυμνάσιον τῆς αὐτῆς πόλεως, ἐπὶ σκοπῷ χρησιμοποιήσεως αὐτῶν κατόπιν εἰς τὰς διαφόρους διδασκαλικὰς ἢ ἄλλας πνευματικὰς ἀνάγκας τῆς ἐπαρχίας. Τῇ 27ῃ π. μ. ἐν μέσῳ γενικῆς χαρᾶς ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἐνέρξει καὶ λειτουργίᾳ τοῦ Οἰκοτροφείου. Ἱδρύθη δὲ ἅμα καὶ Ἀδελφότης ὑπὸ τὸ ὄνομα «Θεσπρωτία», ὅπως ὑποβοηθήσῃ τὸ ἀρτισύστατον Οἰκοτροφεῖον. Εὐχαρίστως ἐπληροφορήθημεν ὅτι συνεκεντρώθησαν ἤδη εἰς τὸ οἰκοτροφεῖον τοῦτο 62 οἰκότροφοι.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἰωαν. Γ. Δαλκαφούκῃ, Διαβολίτσιον (Μεσσηνίας). Ἐλπίζομεν νὰ μὴ βραδύνῃ περισσότερον τοῦ μηνός. Πιθανὸν καὶ κατά τι ἐνωρίτερον. — *Σεβ. Χίου κ. Ἱερωνύμῳ*, Χίον. Συνεμορφώθημεν πρὸς τὴν ἀπὸ 24 Ὀκτ. ἐπιστολὴν τῆς Ὑμ. Σεβασμιότητος καὶ ἀπεστείλαμεν τὰ φύλλα εἰς τὰς ἀναφερομένας διευθύνσεις.— *Ν. Σταυρίδῃ*, Βόλον. Καὶ ἡ ἀπὸ 19 Ὀκτ. ἐπιστολὴ ὑμῶν ἐλήφθη. Ἐνεγράφητε διὰ τὴν Κ. Δ. Ἡ ἀπόδειξις ἐστάλη. Στέλλεται καὶ ἡ συμπληρωματική.— *Κωνστ. Ἀντωνοπούλῳ*, Τ. Τ. 929. Ἐνεγράφητε. Ἐγράψαμεν. *Ἐκκλ. Συμβουλίῳ*, Λειβάδιον (Κυθήρων). Ἐπράξαμεν κατὰ τὴν ὑπόδειξίν σας.— *Αἰδεσ. Σωτηρίῳ Παπακωνσταντίνου*, Τοπόριστα. Ἐπράξαμεν κατὰ τὴν παράκλησίν σας.— *Καλ. Κανελλόπουλον*, Ὀξφόρδην. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου ἐκανονίσθη κατὰ τὴν ἀπὸ 25 Ὀκτ. ἐπιστολήν σας.— *Ἀρχιμ. Ἀνανίᾳ Μάνῳ*, Ὕδραν. Συνεμορφώθημεν πρὸς τὴν ἀπὸ 8 π. μηνὸς ἐπιστολήν σας.— *Θ. Μ. Μαχαίρᾳ*, Κάτω—Ἀχαΐαν. *Αἰδεσ. Ἰωάν. Πάνῳ*, *Waterloo, Jowa*. *Ἀρχιμ. Βασιλείῳ*, Χαλκίδα.— *Αἰδεσ. Α. Γ. Ἀνδρικοπούλῳ*, Ἀριστομένην Μεσσηνίας. *Ἐπισκοπ. Ἐπιτρόπῳ Δρυμίας*, Δαδίου (Φθιώτιδος) συνδρομαὶ ἐλήφθησαν, ἀποδείξεις ἐστάλησαν. Διεύθυνσις διωρθώθη.

ΚΛΗΣΙΣ

Καλεῖται ὁ Ἀρχιμ. Βησσαρίων Τζοβάννης, τέως ἐφημέριος τῆς ἐν Σόφιᾳ τῆς Βουλγαρίας Ἑλληνικῆς Κοινότητος καὶ ἤδη ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον ἡμῶν ἐντὸς 30 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς σήμερον, ἵνα ἐξετασθῇ ὡς κατηγορούμενος ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπὶ συλλειτουργίᾳ μετὰ σχισματικῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Νοεμβρίου 1919.

Συνοδικῇ Ἐντολῇ

Ὁ Α΄. Γραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου

Ἀρχιμ. **ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ**

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ: Ἐν Ἑλλάδι δρχ. 15,
» » Ἐξωτερικοῦ δρχ. 20
Ἕκαστον τεῦχος δρχ. 0.35.
Διὰ τοὺς φοιτ. Θεολ. καὶ Ἱεροσπουδαστὰς τὸ 1)2

Διευθυντὴς ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
Τακτικὸς Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου
Γραφεῖα ἐν τῇ Ι. Μητροπόλει Ἀθηνῶν
Ὥρα ἐντεύξεων 5 1/2 — 6. μ. μ.